

ha undersökts och vi ifrågasätter därför slutsatserna kring de undersökta alternativen. Enligt vår uppfattning verkar det inte ha funnits en genuin avsikt att finna ett genomförbart alternativ till Lövsta.

Man har inte heller i tillräcklig omfattning utrett alternativa metoder för att möta det påstådda behovet av fjärrvärme och el. Med hänsyn till att förbränning av importerat RDF skapar en överkapacitet för plastförbränning som inte är i linje med EU:s långsiktiga mål¹ är alternativa metoder särskilt viktiga.

Vi anser sammanfattningsvis att lokaliseringsutredningen är bristfälligt utförd och att den därför inte kan ligga till grund för ett tillståndsbeslut.

3.3. Konsekvenser vid planförslag, Konsekvenser bostäder

Under maxfall (Fall 1) beräknas riktvärdet för den ekvivalenta ljudnivån under natt (40 dBA) vid bostäder innehållas vid samtliga beräkningspunkter utom en, utan att någon som luddämpning antas. Den helt dominerande bullerkällan är lossning av bränsle. Riktvärdet innehålls vid samtliga beräkningspunkter om kranarna luddämpas med 2 dB vilket kan ske genom val av specifik utrustning, avskärning, inbyggnad av specifika ljudkällor etc.

Därmed bedöms maximala ljudnivåerna nattetid (22–06) vid bostäder under normal drift inte överstiga 55 dBA annat än möjligen vid enstaka tillfällen.

Synpunkter:

Med utgångspunkt i att Lövsta är en mycket tyst plats, speciellt nattetid, kan vi inte acceptera störande ljudnivåer vid bostäder ens vid enstaka tillfällen. Vi förutsätter därför att kranar och annan utrustning förses med luddämpande utrustning och/eller byggs in för att dämpa ljud.

¹ Meddelande från Kommissionen till Europaparlamentet, Rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt regionkommittén; en europeisk strategi för plast i en cirkulär ekonomi, {swd(2018) 16 final}

4. Miljöpolitisk synpunkt på målet med detaljplanen

Vi delar inte uppfattningen att växthusgasutsläppen från Löfstaverket är låga. Vi delar inte heller Stockholm Exergis uppfattning att man gör miljön en tjänst genom att elda med RDF.

Runt 28,5 miljoner ton plastavfall produceras i EU varje år. Mindre än 30 % av detta avfall samlas in för återvinning. I EU är potentialen för återvinning av plastavfall fortfarande till stor del outnyttjad. Efterfrågan på återvunnen plast i EU uppgår bara till c:a 6 procent, medan förbränningen uppgår till 39 procent. 95 procent av plastens värde förloras efter engångsanvändning.

Investeringar i ny kapacitet för plaståtervinning bromsas av låga utsikter till lönsamhet. Plastproduktion och förbränning av plastavfall genererar globalt ca 400 miljoner ton koldioxid per år. RDF är inte förnybar energi utan består tvärtom till stor del av fossilt bränsle, som har producerats i andra länder i en process som också kräver energi. Genom att bygga ett kraftvärmeverk som till stor del eldas med importerat avfall som Stockholm Exergi får betalt för, skapar man ekonomiska incitament som bromsar utvecklingen av återvinning i övriga Europa i en tid där plastproduktionen bara ökar. Därmed bidrar Sverige till att EU:s långsiktiga klimatmål inte uppnås. EU-kommissionen har lagt fram förslag på nya regler om avfallshantering. De inbegriper bl.a. mål för att undvika överkapacitet i infrastrukturen för behandling av blandat avfall som t.ex. förbränning. Enligt vår mening skapar Löfstaverket en sådan överkapacitet för sopförbränning som inte ligger i linje med EU:s miljömål. Om man bortser från ev. framtida ekonomiska styrmedel (som är vänta förr eller senare) är sopeldningen idag en lönsam verksamhet. Det är dessutom ett billigt sätt för länder som inte kommit så långt med återvinningen att bli av med sina sopor, och motverkar en sund industriell utveckling där soporna produceras. Även ur en miljöpolitisk synvinkel bör Stockholms stad sammanfattningsvis överväga alternativ till Löfstaverket.

5. Punkter som behöver utredas ytterligare:

1. Vi anser att det behöver göras en ny och grundlig utredning av alternativen till uppförande av ett nytt kraftvärmeverk med tillhörande energihamn i Lövsta.
2. Vi anser att det behöver göras en grundlig utredning av samtliga tänkbara konsekvenser för miljön av hur samverkan mellan planområdet och de angränsande deponierna fungerar, inklusive sjöbotten och invallning, grundvattenströmmar och Mälarens rörelser, samt hur det påverkas av bland annat vibrationer, vattenströmmar och vågor från fartyg.
3. Vi anser att det behövs en utredning av spridning av fartygsbuller.
4. Vi menar att det finns en stor risk att föroreningar från mark, även om den är täckt, kan spridas till Mälaren bland annat via de angränsande deponierna. Det måste utredas grundligt.
5. Vi efterlyser en grundlig oberoende utredning av hållbarheten med att använda RDF.
6. Det framgår inte av planen hur stora de totala växthusgasutsläppen blir. Påståendet om låga växthusgasutsläpp är därför tveksamt och bör korrigeras med korrekta siffror efter noggrann utredning.
7. Vi vill att det görs en utredning av hur man kan säkerställa att tätskikten i dagvattendammarna förblir täta och riskerna vid läckage.
8. Vi kräver att det görs en naturvetenskapligt grundad opartisk analys av miljö- och hälsokonsekvenser för utsläppen från kraftvärmeverket.
9. Vi efterlyser en mer korrekt bedömning av hur tät lastbilstrafiken förväntas bli med angivande av förväntad miljöbelastning.
10. Vi skulle också vilja ha en redovisning av miljökonsekvenserna när det blir stopp i fartygstrafiken och allt bränsle ska transporteras med lastbil.
11. Vi kräver en utredning som tar utgångspunkt i vad bränslet (RDF) kan förväntas innehålla och hur man ska kunna kontrollera det.
12. Kapacitetssituationen i fjärrvärmenätet idag och framöver behöver utredas grundligt om påståendet om kapacitetsbrist ska ha någon bärighet. I denna utredning bör man även ta hänsyn till rationell och förväntad kapacitetsförbättring i fjärrvärmenätet genom exempelvis sammankoppling samt nödvändig förnyelse av fjärrvärmeledningar.
13. Vi begär en grundlig utredning av hur utsläpp från planområdet påverkar utvecklingen av Mälaren avseende ekologisk och kemisk status.
14. Den ökade båttrafiken vid ett bygge av kraftvärmeverket kan antas medföra en kontinuerlig uppgrumling av sediment, vilket även detta är allvarligt och behöver utredas ytterligare.
15. Muddring är en riskabel operation. Behöver utredas ytterligare.
16. En relevant skyfallsmodellering för dagvatten måste genomföras.

17. Vi vill också att konsekvenserna för det rörliga friluftslivet, både på land och på vatten/isen utreds ytterligare.
18. Vi vill även att påverkan på kultur-, natur- och rekreationsvärdena i Riddersviks engelska park utreds.

Som ovan

Marie Granberg
Ordförande #Räddalövsta

[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	

[Redacted]	
[Redacted]	
[Redacted]	
[Redacted]	
[Redacted]	
[Redacted]	
[Redacted]	
[Redacted]	
[Redacted]	
[Redacted]	
[Redacted]	
[Redacted]	
[Redacted]	
[Redacted]	
[Redacted]	
[Redacted]	
[Redacted]	
[Redacted]	
[Redacted]	
[Redacted]	
[Redacted]	
[Redacted]	
[Redacted]	
[Redacted]	
[Redacted]	
[Redacted]	
[Redacted]	

[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	

[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	

[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	

Angående planerat kraftvärmeverk i Lövsta

- betänkande från Kyrkhamnsföreningen/Lövstaalliansen (KFLA).

Med anledning av de ändrade planerna för kraftvärmeverkets utformning (hösten 2018) har KFLA:s medlemmar vid årsmötet 2019 beslutat att delge berörda myndigheter och aktörer sin oro och sina synpunkter i ärendet. Detta gäller såväl den förändrade utformningen som de uppenbara risker en placering av verket på det gamla tippområdet utgör.

Bakgrund

Planerna på ett nytt kraftvärmeverk i Lövsta har under många år varit en angelägen fråga för KFLA att ta del i. Olika planer och förslag har fortlöpande diskuterats i styrelsen och bland föreningens medlemmar.

Förutsatt att viktiga natur- och rekreationsvärden inte inskränktes och att det då (2008) nyligen beslutade vattenskyddsområdet inte äventyrades intog KFLA:s årsmöte 2009 en positiv ställning till vidare utredning och planering av ett kraftvärmeverk i Lövsta. Föreningen hade då sedan några år engagerat sig i planerna på ett värmeverk i Lövsta och hade förutom överläggningar med olika myndigheter även ett flertal möten med Fortum i Hässelby strand.

Sammanfattningsvis fanns då uttalade utfästelser att

- strandpromenaden skulle förbli intakt,
- Lövstabadet och båtklubbsområdet bevaras
- inga byggnationer skulle påbörjas innan tillförlitliga undersökningar kunde garantera att läckage av föroreningar till Mälarens vatten inte skulle uppstå.

Friluftsområdet Lövsta-Kyrkhamn-Riddersvik

Friluftsområdet Lövsta-Kyrkhamn-Riddersvik intar en central funktion för boende i Storstockholms västra stadsdelar. Området har årligen mer än 150000 besök, motsvarande flerdubbelt fler friskvårdstimmar. KFLA och dess medlemmar har i drygt två decennier och i samråd med stadens förvaltningar verkat för att vidareutveckla och tillgängliggöra området för stadens medborgare.

Det har varit föreningens upplevelse att såväl stadsdelen som centrala staden haft ambitionen att värna friluftsområdets betydelse för allmänheten. Likaså har målet att skydda omistliga natur- och kulturvärden manifesterats i beslutet att inrätta ett naturreservat i Lövsta-Kyrkhamn (2011). Till detta kommer skyddandet av Mälaren och i synnerhet Lövstafjärden som dricksvattentäkt, något som Västerortsborna dagligen påminns om på stora skyltar längs stadsdelens huvudleder.

Betänkande

I december 2018 presenterade Stockholm Exergi AB ett samrådsunderlag inför mark- och miljödomstolens kommande ställningstagande för byggnadstillstånd av kraftvärmeverket i Lövsta. Av detta framgår att tidigare utfästelser till KFLA inte längre gäller.

Kyrkhamnsföreningen/Lövstaalliansen

Underlaget beskriver, liksom ett flertal andra undersökningar, också vikten av att inte orsaka onödig åverkan inom tippområdet eftersom risken för giftläckage ut i Lövstafjärden då kan bli påtaglig.

KFLA:s årsmöte 2019 beslutade därför att synliggöra medlemmarnas synpunkter på kraftvärmeverkets placering och uppmana berörda myndigheter och företag att

i första hand

- **värna Lövstafjärden som dricksvattentäkt** och därför ånyo
- utreda **alternativa lokaler för placering av kraftvärmeverket,**

och i andra hand att

- utföra så **genomgripande saneringar av Lövstatippen** att en byggnation inte riskerar läckage till dricksvattentäkterna i Mälaren.

Vidare underströks föreningens mening att en eventuell byggnation måste värna tidigare utfästelser om ett bevarande av befintliga natur- och rekreationsvärden i friluftsområdet.

KFLA

Föreningen är en politiskt obunden, ideell förening som verkar som en paraplyorganisation för föreningar, företag och andra organisationer med intresse att verka för KFLA:s mål. Verksamheten syftar till att

- värna områdets unika natur- och kulturhistoria,
- utveckla områdets aktivitetsutbud samt
- öka tillgängligheten för en bredare allmänhet.

KFLA samlar idag **23 organisationer och företag** under sitt paraply, vilket motsvarar drygt **6000 enskilda medlemmar** boende i närområdet.

Hässelby 15 april 2019

Styrelsen KFLA

Gm/Janne Säaf (ordf.)

0703863040

Riddersviksvägen 116
165 72 HÄSSELBY
www.hembygd.se/hasselby

Samrådsyttrande från Hässelby Hembygdsförening angående

Miljö tillstånd för Lövsta kraftvärmeverk

Detta yttrande ska diarieföras för det fortsatta planarbetet.

Hässelby Hembygdsförening grundades 1978, har i dag mer än 500 medlemmar (familjer) och svarar för drift av och verksamhet i Hässelby Museum. Ett par tre utställningar arrangeras årligen, ett Hembygdsblad ges ut med 4 nr/år, guidade promenader arrangeras och på söndagarna erbjuds café och föredrag oftast med Hässelby-anknytning. Flera museiguider hålls för skolklasser och andra grupper. I maj arrangerades för sjätte året ett mopedrally i Hässelby-Vällingby-Spånga, som lockar över 90 deltagare och 100-tals åskådare. Vi delar även ut ett årligt Byggnadsvårdspris.

Hässelby Hembygdsförening ingår i Sveriges Hembygdsförbund och är medlem i Folkets Hus, Kyrkhamnsföreningen/Lövstaalliansen och Riddersviks vänner.

Inledning

Vi tror att ingen, någonstans, välkomnar ett uppförande av ett kraftvärmeverk i sin relativa närhet. Naturligtvis önskar alla att det byggs "någon annan stans". Vi i Hässelby Hembygdsförening utgör inget undantag, vi ser också helst att verket kunde få en annan plats. Inte bara pga av sin storlek, utan även sina transportbehov under såväl byggtiden som i driftskedet. Vi oroas också av de risker som finns i projektet tex med de avfallsrester som finns både på land och i vattnet i området.

Vi skulle kunna säga "Nej, vi vill inte ha något KVV Lövsta!". Men samtidigt förstår vi ju att ett nytt verk, som kan ersätta det 60 år gamla Hässelbyverket och koleldningen i Värtan, har sina fördelar. I stället för att bränslet transporteras till dessa, körs det i stället till Lövsta, så för Stockholm är nettoökningen avseende transporter inte så stor. Samma gäller utsläpp och borttransport av slagg. Ett nytt verk torde också ha högre verkningsgrad än de gamla och med modern teknik kommer reningen av utsläppen vara effektivare. Så ett nytt verk "Ja, men synd om det måste bli Lövsta. Och hur går det med gifter o dyl i mark och vatten?"

Hässelby Hembygdsförening tar tillfället att yttra sig över det förslag till byggnation och verksamhet inom området Lövsta, del av Hässelby, som framlagts av Stockholms stad. Hässelby Hembygdsförening vill därför framföra nedanstående synpunkter.

Planen inskränker friluftslivet och har negativ effekt på upplevelsen av området.

- Det välbesökta och uppskattade Lövstabadet försvinner.
- Båtklubbarnas verksamhet med båtplatser, parkering och vinteruppläggning försvinner.
- Fartygen som transporterar bränsle kommer att behöva isrännor vilket försvårar nyttjandet av isarna för promenader, skid- och skridskoåkning.

- Verkets och kajernas placering försämrar upplevelsen och värdet av att promenera längs vattnet från Riddersvik, runt kullarna och vidare mot Kyrkhamn.
- Verkets storlek gör att det kommer att synas vida omkring och från många platser från vilka man i dag ser endast natur. Landskapsbilden kommer att förändras.

Vi har även tagit del av Startpromemorian och Underlaget för samråd, ur vilka vi gjort några klipp enligt nedan.

Startpromemoria för planläggning av Lövstaverket Dnr 2017-09500

Under rubriken **Rekreation** skrivs:

”Planområdet ligger i ett område med höga rekreativa värden med bla Kyrkhamn, som är utpekad som ett av Stockholms tystaste områden. I närområdet finns flera friluftsföreningar och varje år anordnas Kyrkhamnsdagen med aktiviteter. Hässelby Golf ligger inom planområdet. Klubben har en uttalad miljöprofil och har bland annat anlagt ett dammsystem som renar vattnet och samtidigt bidrar till spelupplevelsen. Vid stranden norr om planområdet ligger en småbåtshamn och en badplats. Mot gränsen till Järfälla kommun finns ett friluftsområde där naturvandringar anordnas. Norr om planområdet mot Hässelby Villastad anläggs ett motionsspår. Här finns även ett koloniområde och en skjutbana.”

Under rubriken **Fortsatt höga rekreativa värden och trygghet** skrivs bla:

”... den negativa påverkan minimeras...” och att ”...möjligheten att ta sig förbi längs Mälarens strand är viktig.”

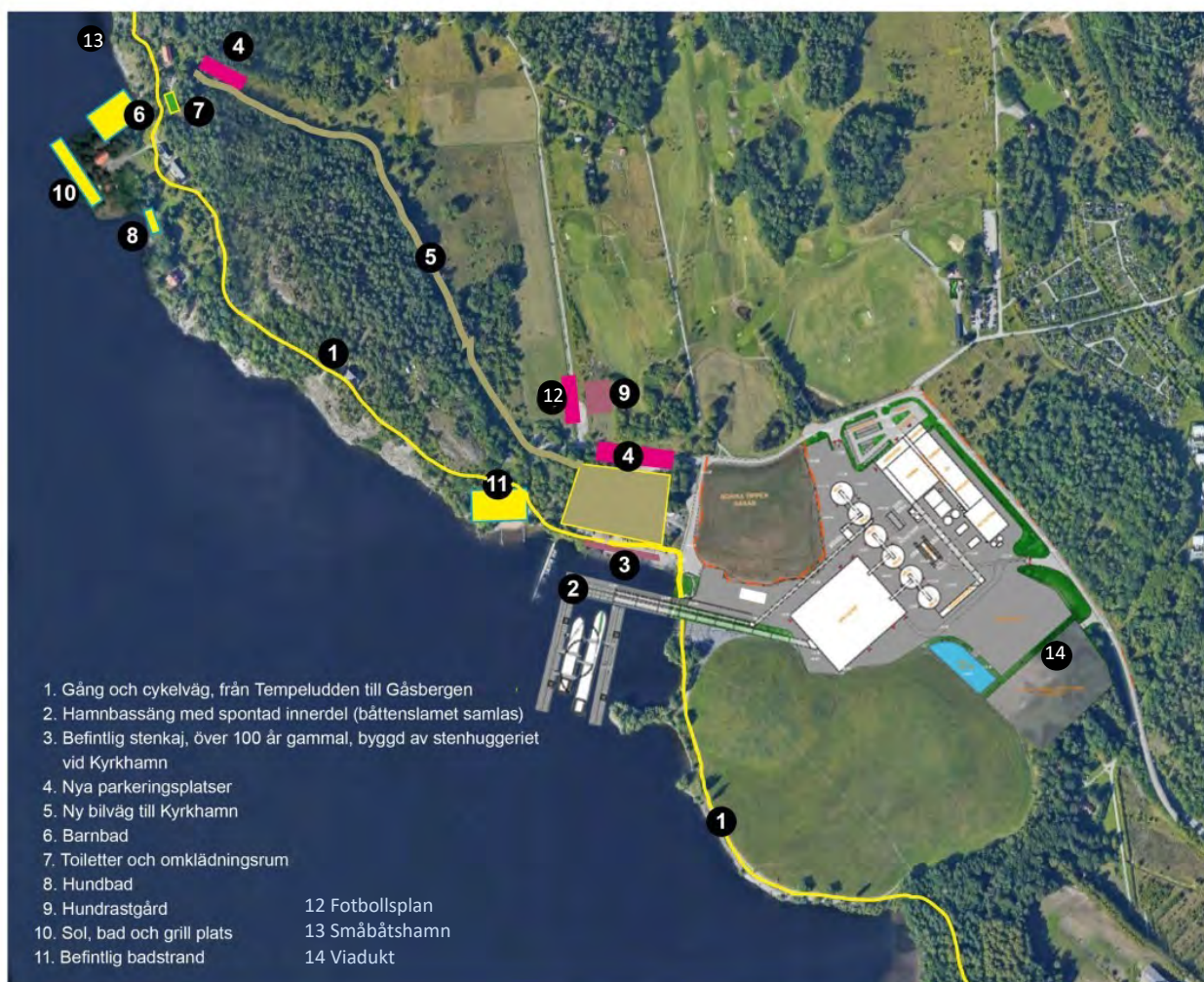
Liknande formuleringar återfinns även i **Underlag för samråd** (Stockholm Exergi).

Medborgarförslag

Hembygdsföreningen lämnade 2019-01-28 in ett Medborgarförslag till Hässelby/Vällingby Stadsdelsnämnd. Förslaget presenterades av oss vid ett ordinarie möte med stadsdelsnämnden. Vi har även vid ett antal möten, på plats i Lövsta, med bla miljöborgarrådet, representanter från Exergi, exploateringskontoret och Stadsbyggnadskontoret, framfört dess innehåll, vilka kan sammanfattas enligt:

- Kajerna vrids 90 grader och läggs längs med stranden mot kullarna i stället för längs med nuvarande kaj
- Båtuppläggnen kan bli kvar och även utökas med 100-150 platser
- Lövstabadet kan bli kvar och fler bad anläggas
- En sammanhängande bilfri gång- och cykelväg från Riddersvik till Gåseborg möjliggörs
- I många år har det talats om ett naturreservat. Vi anser att nu är det hög tid att avsluta de diskussionerna, att området utvecklas, görs mer tillgängligt och att naturreservatet blir verklighet.

Förslag till utformning Kyrkhamn - Lövsta - Riddersvik

Om vårt förslag till kajer inte kan genomföras, vill vi ändå peka på vissa värden som finns i området och som kan tillvaratas.

I slutet av 1800-talet byggdes kajen (3) av stenhuggarna vid Kyrkhamn. Här tömdes och rengjordes latrintunnor under 60 års tid. Kajen bör tas tillvara och k-märkas som ett minne från tiden. Kan den inte vara kvar på platsen vill vi att den flyttas och bevaras.

Vi föreslår att dragningen av promenad- och cykelvägen (3) görs längs den nya kajen. Dvs så nära vattnet som möjligt och bort mot Lövstabadet. Vi vill inte gå upp till Kyrkhamnsvägen.

Det borde vara möjligt att ha kvar båtuppläggningsplatserna mellan 3 och 4, flytta dom närmare och upp mot Kyrkhamnsvägen. Den platsen är relativt sjönära, en väg kan dras från nuvarande badet för upptagning och sjösättning. Denna väg blir samtidigt en del av den sjönära promenadvägen. Och båtarna hamnar nära vattnet och inte i blickfånget.

Vid Lövstabadet (11) finns ett antal slipers kvar som ett minne av järnvägens slutpunkt. Vi vill att dessa räddas och helst får vara kvar där de ligger i dag.

Vi har förstått att det finns planer på en båtuppläggningsplats vid nuvarande bollplan (12). Denna bollplan används av flera klubbar och man har även turneringar där. En båtuppläggningsplats där skulle vara ett fult och störande inslag i landskapsbilden.

Lövsta Golfklubb har en vattenpump inom båtclubbens område för bevattning av banorna. Den funktionen måste finnas kvar. Vidare har golfklubben verkstad och garage i gamla vagnverkstan, som måste ersättas.

Vid nuvarande ÅVC finns lämning av gamla banvallen och framförallt av den viadukt från vilken soptågens vagnar tömde avfallet. Vi vill att banvall och viadukt lämnas till eftervärlden som ett fysiskt minne från sophanteringens tid. Foton i all ära men inget kan mäta sig med verkligheten.

Vid genomgång av Planbeskrivningen och förslag till detaljplan, har vi funnit:

- Ingenstans nämns vad som händer med MC-klubben och RC-klubben. Kommer dom att erbjudas alternativa platser för resp verksamhet?
- Ridklubbens paddock borde utan större bekymmer kunna flyttas ”snett över vägen”, mot Riddersviks Gårdsväg.
- Utsläppen av processvatten i Ulvsundasjön eller Strömmen torde medföra en hel del grävning och rörläggning, vilket kommer påverka tex trafik och framkomlighet under byggtiden. Hur ser planerna för detta ut?

- Det vore önskvärt att byggnaderna, kontoret och vagnverkstaden med sina ”ursprungliga arkitektoniska kvaliteter och dekorativa detaljer”, kan vara kvar, vilket inte syns möjligt enligt föreliggande planritning. Lägg därtill ett historiskt värde.
- För de 50 personer som samtidigt vistas inom anläggning ordnas 95 parkeringsplatser, dvs 1,9 plats per person att jämföra med flerfamiljshusens vid Riddersvik planerade 0,6 plats per hushåll!
- Även om Lövstabadet inte ersätts, kan man läsa ”Därmed bedöms tillgången till strandbad som fortsatt god...”? Närmsta bad ligger 3,5 km bort! Med den inriktning som råder mot att cykel ska användas och inte bil, är 7 km på cykel längs trafikerade leder inte något som lockar en barnfamilj. Lägg därtill att runt 1.500 personer flyttar in vid Riddersvik när det bygget är klart. Och det byggs bla runt Åkermyntan och i Backlura så vi blir allt fler som ska dela på allt mindre. När sedan Hässelby strand bebyggs blir vi ännu fler!
- Som lindring läser vi att ”Under större delen av sommarhalvåret ... så är det driftstopp”. Verket är tyst och inga transporter på väg eller vatten. Ljudet kommer i stället att komma från fritidbåtar och folk som vistas i området och dess närhet.

Naturreservat

Förutom Lövstaverket ligger fler byggnationer i närtid. Inte minst 600 bostäder vid Riddersvik och ett antal radhus i Folkets park. Grönytorna och de öppna platserna försvinner alltmer. Vi önskar att all mark som nu ”blir över” görs till naturreservat inkluderande området runt Riddersvik (tex Engelska parken, Templet), längs stranden runt kullarna och förbi Lövstabadet hela vägen till Järfällagränsen, där deras naturreservat tar vid. Då fås den sammanhängande gröna lunga som alla har glädje av. Vi vill att även intilliggande mark (tex Lövsta by och Storhögar från Vikingatiden och andra äldre gravlämningar och bostadsplatser) inkluderas. Däremot att kullarna (deponihögarna) med dess ”tveksamma” innehåll ska vara en del av ett naturreservat känns inte helt riktigt.

Trafik

Vad vi sett kommer Lövstavägen mellan Glädjevägen och Blomsterkungsvägen att flyttas. I samband med detta vill vi att stenfundamentet och gjutjärnsskylten som markerar tidigare gräns mellan Stockholm Stad och Län, får stå kvar eller flyttas så att den fortfarande står på gamla gränsen.

Då försvinner även den boll-/lekplan som finns. Denna skulle kunna få en ny plats vid lokstallet. Den förlängning av Riddersviks allé som föreslagits är inte önskvärd, den skulle ta bort en del äldre träd. Låt stället bli en plats för ungdomar som behöver annan sysselsättning än att panga busskurer.

Hässelby Hembygdsmuseum har som donation mottagit en gipsstaty föreställande **trädgårdsmannen Arvid**. Han är ca 240 cm hög och har skapats av hässelbykonstnären Per-Erik Willö och skulle redan ha placerats på lämplig plats i Hässelby, något som kommunen backade på. Han fanns en period i Stadsdelsnämndens reception i Hässelby Gård.

Nu vill vi föreslå att han, som det var tänkt från början, gjuts i brons och får en plats i den rondell som planeras i korsningen Lövstavägen/Blomsterkungsvägen. Och att han där får representera alla de som jobbade inom trädgårdsnäringen och som la grunden till Hässelby Villastad.

Detta samrådsyttrande har granskats av Hässelby Hembygdsförenings styrelse i maj 2019.

Hässelby Hembygdsförening 2019-06-08

Lars Hannéll
Ordförande
0765-807298
larshannell@hotmail.com

Roland Vallin
Styrelseledamot
0705-160345
puttevallin@gmail.com

Miljökonsekvens med anledning av byggnation av kaj och kraftvärmeverk i Lövsta.

Reviderad 2019 utifrån nya förutsättningar då även Lövstabadet tas i anspråk för anläggningen.

Det har kommit till styrelsen i Hässelby Skridskoförenings kännedom att Exergi(tidigare Fortum) tillsammans med Stockholms stad planerar ett nytt Kraftvärmeverk vid Lövsta och att även Lövstabadet tas i anspråk för kaj och transport.

Sträckan isvägen för skridskoåkare från Uppsala till Hässelby strand så plogas isen för den så kallade Vikingslingan, vid goda isförhållanden kan man ta sig hela vägen Uppsala-Stockholm. Alla kommuner utmed sträckan hjälps åt att ploga sin del. Vi i Hässelby Skridskoförening har tagit på oss, med Stockholms stads goda minne att sköta plogningen här i Hässelby.

Men med det nu nya eventuella Kraftvärmeverket i Lövsta så detta mer eller mindre en katastrof för de tusentals skridskoåkare som vintertid vill passera sträckan, alltså inte bara Hässelby Skridskoförenings medlemmar, detta då alla skridskoåkare i hela Stockholm kan nyttjar isen.

Hässelby Skridskoförening har på eget initiativ tagit på sig att ploga sträckan mellan Hässelby strand upp till Görväln där Järfälla kommun tar vid och plogar vidare in mot Kungsängen. En för skridskoåkare perfekt dag, passerar ca 2000 personer Hässelby på skridskor!

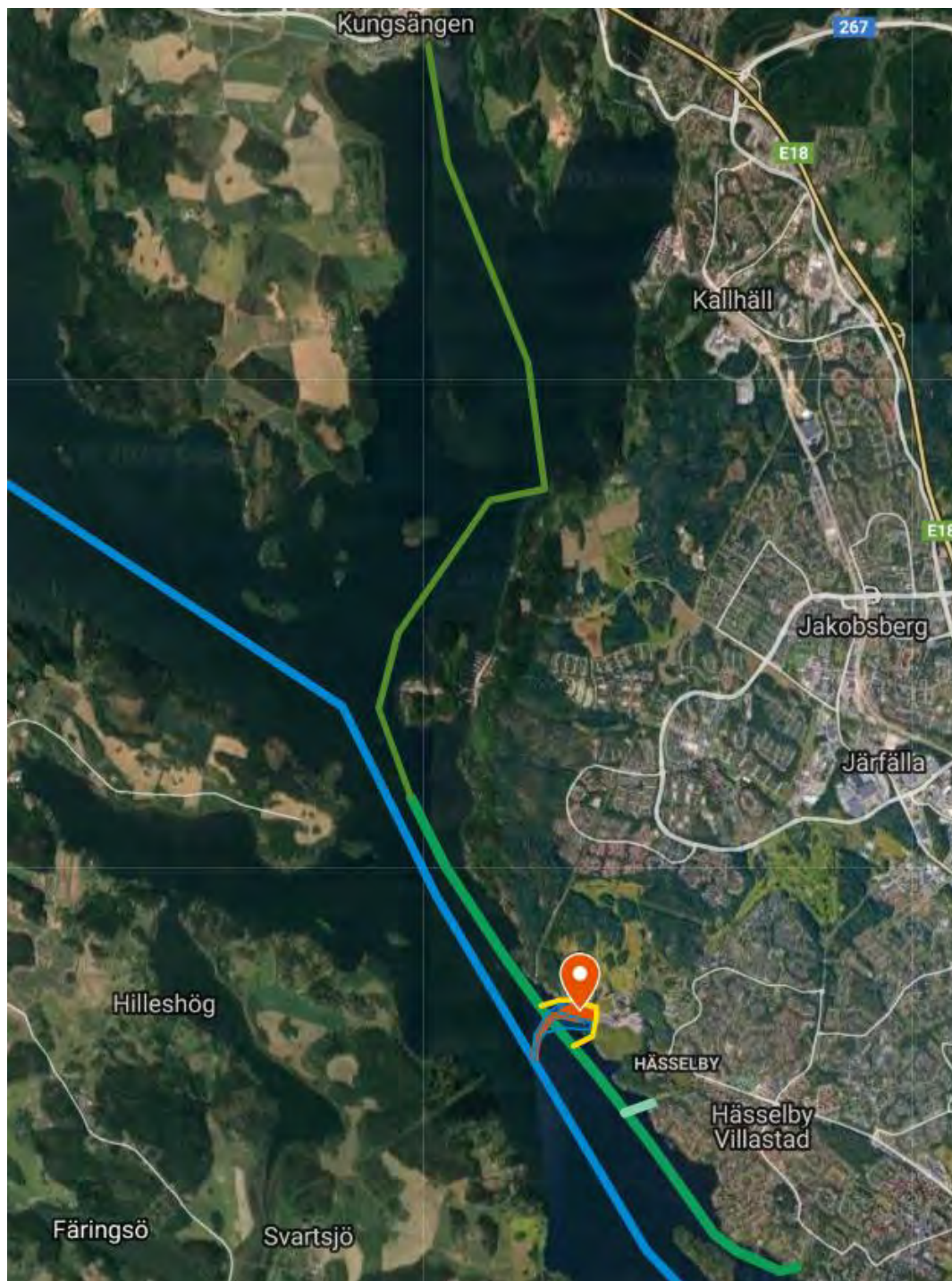
En förläggning av ett nytt kraftvärmeverk vid Lövsta och kaj vid Lövstabadet skulle förstöra möjligheten till människors möjlighet att på ett enkelt och smidigt sätt komma ut på isarna för friluftaktiviteter.

Skridskoåkare kan kanske ta en landpromenad förbi kajområdet men plogfordonen kan inte köra ned på isen NV om kajen då badet tas i anspråk, därefter uppåt är det endast branta klippor ut mot vattnet. Det finns få ställen plogfordon kan köra ned på isen. Den normala plognedfarten är vid Riddersvik. Som bekant ofta så snöar isen igen och behöver plogas för att skridskoåkning skall möjliggöras. **Vi tror inte det blir möjligt att ta landvägen med plogfordon förbi Lövstaområdet då båtrafiken samt ev. vattenvirvlar som håller isfritt i ett större område runt kajen.**

Noteras att vi har även fått bidrag från Stockholm idrott att utföra plogningen av sjöis i Hässelby.

Översiktsbild.

Blå linje visar farleden som endast Jehander 1 trafikerar vintertid (tills isen blir för tjock).

Grön linje visar Hässelby Skridskoförenings plogning upp till Görväln där Järfälla tar vid och plogar till Kungsängen.

Detaljbild Lövsta.

Gul linje visar hur skridskoåkare kanske kan passera landvägen förbi kajområdet.

Blåmarkerade ytan visar ungefär var det kommer bli öppet vatten runt kajområdet.

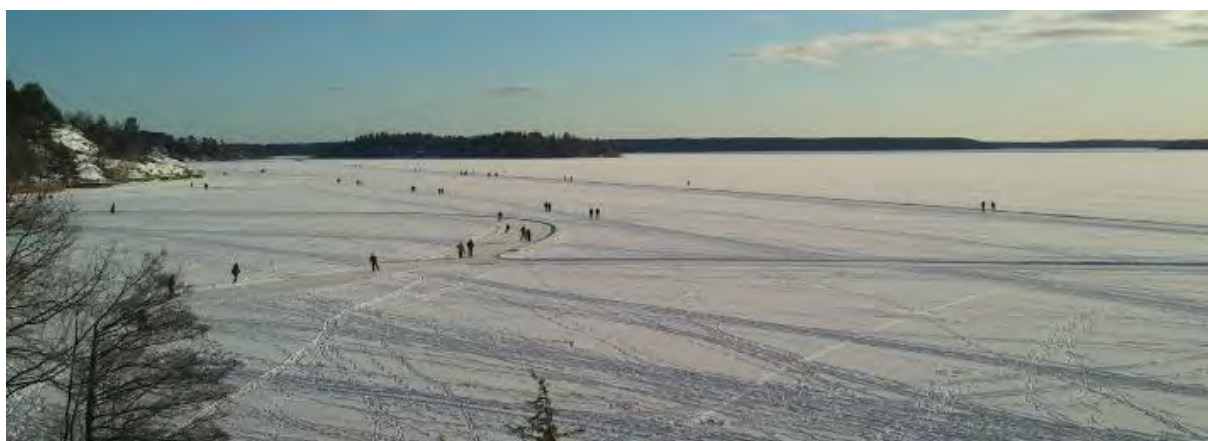
Ljusgrön markering nere till höger i bild visar var plogfordonen kan köra ned på isen vid Riddersvik.

Hässelby Skridskoförening

2019-06-02 Rev 2

En dag på på isen med plogad bana.

Länk till karta.

<https://www.google.com/maps/d/edit?fbclid=IwAR30p0k4452owWHewL1kGevK6jD9JrJ8xKfaCIm4B88op7Y32Ifm6xqtjUU&mid=1ipO-Myg0hPAj8uHSInjM92FcOnbretsg&ll=59.38412858685548%2C17.768702149457567&z=15>

Hemsida www.hasselbyskridskoforening.se

Facebook www.facebook.com/Hässelby-Skridskoförening-272005032841003/

E-mail: info@hasselbyskridskoforening.se

Med vänliga hälsningar

Hässelby Skridskoförening

Denna skrivelse tilldelas:

- Stadsbyggnadskontoret Stockholm stad , detaljplan
- Exergi , miljötillstånd

Stockholm Exergi

Invändningar samråd gällande förslag till detaljplan Lövstaverket, del av fastigheten Hässelby villastad 36:1, i stadsdelen Hässelby villastad, S-Dp 2017-09500 – likalydande i miljötilståndsärendet för detta projekt

Nedanstående yrkanden och invändningar framför vi till Stockholm Exergi gällande miljötilståndsärendet för rubricerat kraftvärmeverk.

Bakgrund:

Vi vill först upplysa om att båtklubben LBS verksamhet med 300 medlemmar är naturligt sammanhängande med den del som utgör Varvsförening KVF och dess verksamhet med ungefär 250 medlemmar.

Utöver de registrerade medlemmarna omhändertar vi i dialog med Idrottsförvaltningen, Kustbevakningen, Sjöpolisen, Sjöscouterna, ej registrerade privatpersoner samt Lambardsöns båtägare där samtliga vänder sig till oss i sitt sökande av båt- och varvsplatser, service/reparationsåtgärder, räddningsinsatser i såväl akuta som regelbundna situationer.

Självfallet bedrivs verksamheten utifrån skarpa medlemsvillkor och stadgar för en samhällsservice som LBS/KVF verksamheter i någon mening åtagit sig att sköta för att tillgodose förekommande allmänna som enskilda intressen i sammanhanget.

LBS/KVF's verksamheter har under decennier utvecklat sina verksamheter för att den ska bli effektiv både för dessa organisationer samt dess medlemmars perspektiv. I den meningen har vi arbetat med att etablera, vårda och förbättra verksamheterna. Vilket också tillgodosett kommunens intressen att kunna erbjuda ett fungerande båtliv i Stockholms norra och västra delar. Verksamheterna och medlemmarnas grundläggande utgångspunkt är att dessa intressen (som är förenliga med Stadens intressen) ska kunna fortsätta utifrån de nyttigheter som verksamheterna och den samhällsservice som nuvarande upplägg innebär. Vare sig LBS/KVF har i sig inte något behov av att förhindra eller försvåra en utveckling av en energianläggning på f.d. Lövstatippen. Vi har dock under ett antal inledande möten inför det formella samrådsmötet med stadens representanter efterfrågat en närmare analys och redogörelse beträffande förutsättningarna för detta. Någon respons på våra tidigare frågor har vi inte fått. Högst oväntat ändrar kommunen i förhållande till tidigare kontakter med bland annat Stockholm Exergi, exploateringskontoret och idrottsförvaltningen placeringen av lastkajen (se initiala placeringen i inklippt figur nedan) för det tänkta kraftvärmeverket rakt över våra verksamheters geografi. Några egentliga skäl till varför detta sker är inte redovisade utom svepande uppgifter om mindre ras- och skredrisk inom viss del av planområdet. Vi menar att det endast är en byggteknisk fråga. Planförslaget som är presenterat under plansamrådet inkräktar helt onödigt på såväl verksamheten som vi bedriver och på övriga rekreationsmöjligheter som näraliggande bad, fiske etc. representerar för Stockholms kommuninvånare. Det är oskäligt också mot våra respektive medlemmar.

LBS/KVS's menar att olika verksamheter ska kunna samsas inom en viss geografisk yta. Vilket blir möjligt genom att exempelvis kommunen följer den initiala planeringsidén om lastkajens placering för kraftvärmeverket.

Vi hade förväntat oss att kommunen under samrådsmötet tillåtit tid för såväl öppna som slutna frågor i bl. a. dessa avseenden. Dessvärre uteblev möjligheten genom att bara partsintressen, främst Stockholm Exergi och dess företrädare fick tid att tala efter egen agenda.

Det är uppseendeväckande att detta tillåts särskilt utifrån den omständigheten att vår begäran om redogörelse före och under planprocessen från Stadens som markägare fortfarande inte tillgodosetts. Vi anser att kraven på ett rättvist förfarande utifrån förslaget effekter inte kan ske under den tiden där varje klubbmedlem är fullt sysselsatta med att rusta sina respektive båtar inför de fastlagda sjösättningsdatum under maj månad. Än mindre kan eller har våra verksamheter eller någon av båtägarna vid den valda tiden för samrådet någon möjlighet att hinna med den här omfattande typen av frågeställningar.

En ytterligare omständighet är att LBS/KVF's verksamheter efter själva sjösättningsperioden är fullt engagerade att tillsammans vårda, underhålla och iordningsställa såväl dess tillhöriga anordningar, anläggningar, byggnader, lokaler och hela det aktuella mark- och vattenområdet som vi ansvarar för. I verkligheten är det en mycket arbetsintensiv arbetsperiod såväl under som efter sjösättningarna. LBS/KVF menar att förfarandet att lägga samrådstiden både för planärendet samt miljötillståndsärendet under den valda tiden innebär inget annat än en chimär. Det är helt utan hänsyn till verksamheternas/medlemmarnas rådande tidspress och möjligheter att ta till sig information med så stora förändringar som det ändrade samrådsförslaget innebär jämfört med de signaler som initialt gällde. Vi är helt tagna på sängen!

Vi yrkar att samrådstiden för våra organisationer och våra enskilda medlemmar förlängs till tidigast slutet av augusti så vi hinner stämma av våra synpunkter och inkomma med dem till stadsbyggnadskontoret i planärendet. Några generella invändningar vill vi dock framföra redan nu.

1. LBS/KVF verksamheter var inte inblandande eftersom bilaga 1 visar på annan placering av lastkaj. Det är orimligt och oskäligt att vi dras in med så svåra effekter som det medför för våra verksamheter och för våra enskilda medlemmar. Vi menar att det är verksamheterna går att samsas på platsen om kommunen går tillbaka till ursprungsidén (se bilaga 1). Vi skall inte alls bli indragna och skäl saknas helt för detta.

Bilaga 1.

2. Som vi redan nämnt så ska olika verksamheter kunna fungera på den geografisk yta som planförslaget helt oväntat berör. Det innebär bl. a att det ursprungliga/initiala planförslaget enligt bilaga 1 ska ha företräde då det får minsta påverkan för våra verksamheter samt för Lövstabadet. Alla blir vinnare. Då går det förena de intressen som är aktuella.
3. Om det nu är så kommunen verkligen avser att fortsätta driva planförslaget som det är utformat under samråd så saknas det en närmare redovisning. Varför ska anläggningen ligga just på denna plats och ha den storleken? Våra verksamheter menar att platsen för kraftvärmeverket mest sannolikt är fel vald. Det finns bättre angörings/etableringsmöjligheter för 120m långa fartyg till en så miljöpåverkande verksamhet som det nu är fråga om. Den omfattande lastbilstrafiken som en etablering av kraftvärmeverket just till denna plats verkar inte heller optimal. Vilka övriga natur- och miljöaspekter kommer kraftvärmeverket att orsaka för oss och våra medlemmar? Hur kommer området och vår verksamhet att påverkas av bland annat detta. Vi vill i så fall ha begripliga svar!
4. Ersättningsplats som tillgodoser våra verksamheters/medlemmarnas behov anser vi skall lösas innan det finns anledning att vi ska flytta på oss. Kommunen har inte redovisat för oss något hållbart förslag.

Vi menar att vi inte kunnat skydda våra intressen inför eller under samrådstiden. Redan på grund härav begär vi att kommunen förlänger samrådstiden till tidigast i slutet av augusti månad. Dessutom befinner vi oss snart i högtidsdagar och ledigheter över sommaren där

medlemmarna planerat in dess ledigheter i landet och i världen.
Vi förbehåller oss rätten att inkomma med ytterligare synpunkter när vi hunnit stämma av
med våra medlemmar.

Hässelby den 9 Juni 2019

Robin Rindestad

Ordförande LBS och i egenskap av ombud för samtliga medlemmar

Lars Fagerö

Ordförande KVF och i egenskap av ombud för samtliga medlemmar

From: Lovsta
Sent: maanantai 10. kesäkuuta 2019 10.37
To: 'Martin Moeschlin' <martin.moeschlin@gmail.com>
Subject: RE: Diarienummer 2017-09500, yttrande Lövsta Koloniträdgårdsförening

Hej!
Tack för ert mejl och era synpunkter, vi hanterar detta som ett samrådsyttrande.
Vänliga hälsningar
Daniel på Stockholm Exergi

From: Martin Moeschlin [<mailto:martin.moeschlin@gmail.com>]
Sent: maanantai 10. kesäkuuta 2019 9.06
To: stadsbyggnadskontoret@stockholm.se; Lovsta <lovsta@stockholmexergi.se>
Cc: Marie Lilja <marie.e.lilja@hotmail.se>
Subject: Diarienummer 2017-09500, yttrande Lövsta Koloniträdgårdsförening

Diarienummer 2017-09500

2019.06.10

Yttrande till Stadsbyggnadskontoret i Stockholm och Stockholm Exergi

Gällande byggnation av kraftvärmeverk i Lövsta

Vi har ett koloniområdet som heter Lövsta Koloniträdgårdsförening som kommer att befinna sig endast 200 m från det tilltänkta kraftverket. Vi är många på området som är oroliga för den miljöpåverkan som kraftverket troligen kommer belasta området och kanske hela Stockholms vattenförsörjning.

Det som oroar oss mest är att gifterna som finns i marken och i hamnen där kraftverket planeras att bygga kommer att sprida sig i vattnet runt Lövsta och kanske hela Mälaren vilket skulle innebära en miljökatastrof för vattnet och dricksvatten upp till 450 tusen människor.

Vi förstår inte att kraftverket får bygga inom vattenskyddsområdet. Vi trodde det var olagligt pga att man vill skydda vattnet. Norrvatten har även sänt en skrivelse till er.

Dessutom planeras området bli ett naturreservat vilket i högsta grad kolliderar med ett byggande av ett eventuellt kraftverk. Hela Lövsta området har en enorm friluftaktivitet med bad, jogging, rastning av hundar, golfbana, båthamn, golfbana, skjutbana, koloniträdgårdsvksamhet etc vilket till stor del blir negativt påverkade av kraftverket. Varje höst anordnas Kyrkhamnsdagen en friluftsfestival med tusentals gäster

vilka kommer att störas av kraftverket.

Rekreation och naturliv kommer antagligen att öka i framtiden pga ökad stress och miljöpåverkan och därför är det viktigare än någonsin att värna om Stockhomarnas gröna miljö och "lunga" samt skydda den från förgiftning.

Stor tveksamhet finns till att bränna sopor från utlandet. Kan man lita på att dessa inte är miljöfarliga? En utökad fartygsverksamhet inskränker på fritidsbåtars utrymme och risk för utsläpp via utländska båtars oljetankar m.m. Dessutom tror vi att dessa stora fartyg kommer att virvla upp bottensediment som är full med gifter och riskera att förstöra Mälarens vatten som skall skyddas enligt lag för vattentäkt. Vi tror inte att kraftbolaget klarar av att ta bort gifterna i vattnet som dom lovar.

I längden innebär ett miljöskydd för Lövsta en ekonomisk vinst för staden och ökad livskvalité samt ökad produktionsförmåga för Stockholmare.

Martin Moeschlin ordförande

Marie Lilja kassör

Lövsta Koloniträdgårdsförening

Box 5039
165 10 Hässelby

martin.moeschlin@gmail.com

Telefon: 0761 74 75 00

From: Lovsta
Sent: keskiviikko 5. kesäkuuta 2019 8.58
To: 'Riddersviks fältrittklubb' <riddersviksfk@gmail.com>
Subject: RE: Yttrande över samrådsunderlag för detaljplan och miljötillstånd

Hej!
Tack för ert mejl och ert synpunkter, vi hanterar detta som ett samrådsyttrande.
Vänliga hälsningar
Daniel på Stockholm Exergi

From: Riddersviks fältrittklubb [<mailto:riddersviksfk@gmail.com>]
Sent: tiistai 4. kesäkuuta 2019 15.54
To: stadsbyggnadskontoret@stockholm.se; Lovsta <lovsta@stockholmexergi.se>
Subject: Yttrande över samrådsunderlag för detaljplan och miljötillstånd

Yttrande över samrådsunderlag för detaljplan och miljötillstånd

Riddersviks fältrittklubb får härmed lämna sina synpunkter på planförslaget om ett kraftvärmeverk i Lövsta (dnr 2017-09500)

- För att rida till skogs- och ängsområdena norr om Lövstavägen där flertalet ridvägar ligger används antingen strandpromenaden vid Lövsta eller Riddersviks gårdsväg. Planförslaget innebär en stor påverkan på båda dessa ridvägar.
- Buller från lossning av fartygen och det planerade transportbandet kommer att allvarigt försvåra möjligheten att nyttja strandpromenaden som ridväg. Detta då hästar är mycket lättskrämda djur.
- En ökning av den tunga trafiken på Lövstavägen med i genomsnitt en tung lastbil i timmen försvårar även möjligheten att rida över Lövstavägen vid Riddersviks gårdsväg.
- En ytterligare konsekvens av förslaget är att hoppbanan öster om återvinningen kommer att försvinna. Hoppbanan används frekvent av klubbens barn och ungdomar.
- Parallellt med planerna på kraftvärmeverket pågår även planer på att bygga bostäder på Riddersviks trädplantering. Även dessa planer får stora konsekvenser för Riddersviks fältrittklubb.
- Den kumulativa effekten av båda dessa förslag är att stallet kan tvingas att lägga ned sin verksamhet.

Vänliga hälsningar,

Riddersviks fältrittklubb
Gm Louise Mases Calson, ordförande

Diariernr 2017-09500

Västerorts RC Sportklubb

☞ Stefan Pettersson
Mäster Davids gränd 8
165 75 Hässelby
0707 54 44 50
stefpet@gmail.com

4 Juni 2019

Inlägga från Västerorts RC Sportklubb gällande planerat värmeverk i Lövsta.

Presentation och historia

Västerorts RC Sportklubb (VRCSK) sysslar med Radiostyrda bilar och markfordon för tävling och rekreation. Det innebär dels motorsport, dels teknikhobby. Vi är stolta över att vara etno-, ålder-, kön-, handikapp- och socialgruppsblinda. Alla samlas runt intresset och mentorskapet som de erfarna utövar är helt naturligt.

Radiostyrd bilsport är fullt representerad i Bilsportförbundet och Riksidrottsförbundet.

VRCSK har funnits och verkat kontinuerligt i Hässelby i snart 40 år. Klubben bildades 1979-10-10 och har kontinuerligt 250-300 medlemmar. Klubben har en aktiv ungdoms- och utbildningsverksamhet samt håller årligen tävlingar på nationell nivå i flera olika klasser. VRCSK hör till de större klubbarna inom sporten i Sverige och banorna klubben har är de enda som finns i sitt slag i norra Stockholm.

Klubbens banor har, sedan starten 1979-10-10, varit anlagda på tre olika ställen i Hässelby. Klubben har tvingats flytta banorna två gånger tidigare. Båda gånger p.g.a. expanderande bebyggelse.

I och med den planerade byggnationen av Lövstaverket hamnar klubben i samma situation ännu en gång genom att klubben blir uppsagd från arrendet och tvingas börja om igen, någonstans.

All ideell verksamhet lever ständigt under knappa ekonomiska förhållanden. Trots detta har VRCSK lyckats driva verksamheten och förbättra den. Bilbanorna har byggts upp med stora ideella arbetsinsatser och privata gåvor under flera år. Det senaste stora arbetet var att tillgänglighetsanpassa området. Klubben har även dragit in el. Stadsdelsförvaltningen har varit mycket hjälpsam i förverkligandet av klubbens projekt och har bidragit generöst till drift och projekt. Det är klubben mycket tacksam för.

Problemställning

VRCSK kommer få mycket svårt att överleva en flytt under rådande

omständigheter. Det är inte mycket av det som byggts upp genom åren som kan återanvändas efter en flytt och verksamheten måste praktiskt taget upphöra tills klubben fått igång nya banor. Att i nuläget sägas upp från området och tvingas bygga upp banorna igen på en annan plats blir alltså ett direkt avbrott i klubbens kärnverksamhet och ett förstörande av de värden klubben skapat. Detta innebär också ett direkt hot mot klubbens existens, då klubben varken har ekonomiska eller fysiska resurser att bygga nya banor på motsvarande nivå (godkända och licensierade för tävlingar på nationell nivå genom Svenska Bilsportförbundet), inom överskådlig tid. En ytterligare faktor, som är särskilt oroande, är hur klubben skall hitta möjlig ersättningsmark.

Särbehandling

På informationsmötet i Vällingby Teater den 15:e maj lades en hel del tid på att förklara hur båtklubben skulle kompenseras och t.o.m. hur det nya området skulle se ut med vägar och byggnader, när det planerade värmeverket brer ut sig. Endast en liten rad i informationsmaterialet behandlade VRCSK:s banor - "Hyresgästen" skulle helt enkelt sägas upp.

Vi lägger givetvis märke till att det är stor skillnad på behandlingen av två olika hyresgäster och undrar varför - och söker härmed vidare dialog.

Frågor på frågestunden

Klubbens representant vid mötet ställde följande frågor på frågestunden: Har båtklubben något speciellt avtal som gör att de får så omfattande kompensation? Varför sägs RC-klubben upp så lättvindigt? Klubben har längre historia på platsen (snart 40 år) och ett stort antal medlemmar (250-300).

Rimligt krav

Då ingen av de samlade representanterna kunde ange någon särskild omständighet eller klausul som beskriver skillnaden mellan dessa två föreningar, anser VRCSK att de ska erbjudas samma möjligheter till kompensation som båtklubben fått. VRCSK har utarbetat ett konkret förslag och klubbens förhoppning är att en lösningsorienterad dialog kan påbörjas omgående. Dessutom är det möjligt att starta förberedelser för detta omedelbart.

Vad avses?

En av delarna i området runt det planerade Lövstaverket är den sluttäckta deponin som kallas Norra tippen. Det var just där som VRCSK:s banor låg i c:a 25 år, fram till tvångsflyttningen 2006. Anledningen till flytten var att det skulle byggas en industri på platsen men det projektet lades senare ner. En möjlig anledning till detta kan vara att det finns så höga nivåer av föroreningar i marken att den anses olämplig för byggnation och att sanering inte är ekonomiskt rimlig. Istället för att

bygga något på området, gjordes sluttäckningen. Det är nu en grön kulle med ganska plan ovsida.

Syftet med den gröna kullen är inte specificerat i informationsmaterialet som visats i samband med det planerade Lövstaverket, annat än friluftsliv och att ytan inte ska bebyggas.

Förslag

VRCSK föreslår att klubben får återkomma till platsen, tillåts anlägga klubbens banor och skapa en RC-anläggning som för sporten framåt. Med samma nivå av kompensation som visats båtklubben finns möjligheter att göra detta till en högklassig anläggning. En stolthet för Stockholm! Och en förutsättning för att fortsätta klubbens framgångsrika tävlings- och ungdomsverksamhet.

Det finns ett bra exempel på hur Eskilstuna kommun samarbetat med sin klubb MK Eskil. Det vore ett möjligt scenario att kunna mäta sig med den anläggningen.

Vem skulle detta gynna och hur?

1. VRCSK. Klubben får tillgång till ett större markområde i sina gamla hemtrakter. Då området har bedömts som olämpligt för byggnation har vi också chans att få teckna ett nyttjanderättsavtal med en lång löptid, snarare än ett arrendeavtal med 3 månaders uppsägningstid, vilket är de förutsättningar vi levt under sedan 1979. Ett längre markavtal underlättar det långsiktiga arbetet och kvalificerar klubben att ta del av ekonomiska resurser från bland annat Riksidrottsförbundet och Arvsfonden.
2. Ungdoms- och tävlingsverksamheten. Klubben har genom åren byggt upp en omfattande ungdomsverksamhet, både med tävlingsinriktning så väl som att engagera ungdomar överlag. Klubben har ett väldigt gott samarbete med stadsdelsnämnden vid tillfällen då de har önskat sig aktiviteter för ungdomar.
3. Markexploateringskontoret. Markens beskaffenhet gör att den inte har något marknadsvärde i sig och beslut har tagits att inte bebygga den (detta framstår som en rimlig tolkning av informationsmaterialet). Det tillåter markexploateringskontoret att prissätta ett arrendeavtal till rent symboliska summor, kanske bara formulera ett nyttjanderättsavtal. Ansvaret för att sköta ytan kan växlas till VRCSK.
4. Stadsdelsförvaltningen. Ett nyttjanderättsavtal möjliggör en betydligt lägre driftskostnad för Klubbens verksamhet och genom det ett lägre behov av bidrag till driften, vilket gynnar stadsdelsförvaltningens utgifter. Arbetet med att tillgodose behovet av ersättningsmark för VRCSK kan anses vara löst för överskådlig tid. Den tidigare så infekterade bullerfrågan gentemot koloniföreningen kan också läggas till handlingarna när banorna flyttas in under industrilandskapets bullerzon.

Kompletteringar

Tillåter Exergi att det förekommer verksamhet så nära deras yttre staket med tanke på att ett värmeverk är klassat som skyddsobjekt? VRCSK:s representant vid informationsmötet den 15:e maj ställde frågan till representanterna för Exergi och fick det enkla svaret: "Inga problem ni är ju på utsidan".

VRCSK lever i nuläget med idén att norra tippen skulle kunna användas likt klubbens nuvarande område och där en del lämpligtvis kan fungera som parkering för klubbens besökare och resten som banområde. Inget av detta innebär någon byggnation i vanlig mening och människor som uppehåller sig på platsen motsvarar beskrivningen "friluftsliv". Precis som specificerat i informationsmaterialet.

Den stora osäkerheten, vilken VRCSK inte har haft möjlighet att utreda, är under vilka förutsättningar detta projekt går att genomföra. VRCSK skulle uppskatta en öppen diskussion där kompletterande frågor kan ställas direkt till klubben eftersom klubben inte räknar med att utomstående kan skapa sig en korrekt bild av klubbens behov och vilka eventuella restriktioner klubben skulle kunna acceptera om så var nödvändigt.

Det finns säkert följdfrågor och kompletteringar som behövs för ett bra beslutsunderlag och VRCSK bistår gärna med information. Klubbens representanter svarar gärna.

Klubbens representant i ärendet:

Mikael Bredberg, bred.berg63@gmail.com, 070-514 12 62

Ordförande Västerorts RC Sportklubb:

Stefan Pettersson, stefpet@gmail.com, 070-754 44 50

Mvh,

Stefan Pettersson

Ordförande Västerorts RC Sportklubb

Opponering

Miljöskrivelse gällande det tilltänkta bygget utav ett kraftvärmeverk vid Sveriges största dricksvattentäkt.

Vi är starkt emotsättande till att det skall byggas ett kraftvärmeverk i anslutning till Görvälns naturreservat.

Då Mälaren är Sveriges största dricksvattentäkt så är det mycket vanskligt att påbörja ett bygge utav den storleken som är tänkt här.

Så jag har ett par frågor som måste besvaras och jag hoppas att de är utredda och omhändertagna så att det inte ställer till något för oss i området.

1. Har det tagits vattenprover?
 - a. På vilka djup har de tagits?
 - b. Hur ser dessa värden ut?
2. Har det tagits i beaktande att hela deponitippen ligger på en vibrationskänslig lera som, vid vågrörelser och vibrationer i vattnet, idag släpper ifrån sig gamla deponirester som i sin tur förorenar Mälaren. Hur tänker ni säkra att detta inte sker?
 - a. Hur reagerar detta området då det är tänkt att lastfartyg skall ligga mot kaj för lossning. Vid lossning så går propellrar konstant för att skapa tryck mot kaj.
 - b. Hur reagerar detta området då man snabbt ändrar flödesrörelser i samband med att fartyget är lossat och lämnar kaj? Kraftiga flödesändringar och tryck under vattnet.
3. Har det utförts några strömningsprov på hur långt vattnet, som propellrarna trycker iväg vid start, förflyttar sig? Detta med tanke på badplats och Görveln.
4. Då konventionella fartyg är miljörisker i sig med stora utsläpp, så måste de fartyg som skall göra dessa transporter vara elektriskt framdrivna. Annars så faller hela tanken på ett miljövänligt sätt att ta fram el och värme. Så vilken typ utav framdriftsteknik har de tilltänkta fartygen?
5. Vid förbränning utav RDF och biobränslen så blir restprodukten aska, hur kommer denna att hanteras?
6. Vid förbränning så avgår även rök under gång, hur skall den filtreras? Och hur skall de filter som används rengöras?

Dessa frågor vill jag ha besvarade.

Mvh

Plebs Choppers

Kyrkhamnsvägen 1

16572 Hässelby

Stadsbyggnadskontoret
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
Endast per e-post

Stockholm Exergi
lovsta@stockholmexergi.se
Endast per e-post

Hässelby den 10 juni 2019

YTTRANDE ÖVER SAMRÅDSHANDLINGAR FÖR DETALJPLAN OCH MILJÖTILLSTÅND

Dnr 2017-09500; Lövstaverket, del av fastigheten Hässelby villastad 36:1.

I egenskap av sakägare, se förteckning efter detta yttrande, får vi framföra följande synpunkter på ovanstående samrådsunderlag. Inledningsvis följer vår huvudsakliga ståndpunkt gällande målet med detaljplanearbetet. Därefter följer synpunkter på samrådsunderlaget, vars innehåll i allt väsentligt även återfinns i miljökonsekvensbeskrivningen MKB, innefattande brister som vi har identifierat samt förslag till hantering av dessa. Slutligen följer några synpunkter med direkt hänvisning till MKB, samt en rent miljöpolitisk synpunkt kopplat till Sveriges och EU:s långsiktiga mål för en hållbar miljö.

1. Sammanfattning

Sakägarna emotsätter sig planförslaget i sin helhet. Anledningen till detta är främst att det planerade verkets lokalisering innebär ett för stort intrång i naturvärden, kulturvärden, rekreation och friluftsliv i området Riddersvik-Lövsta-Kyrkhamn. Om planen realiseras kommer ett mycket populärt strandbad, Lövstabadet, att behöva läggas ned.

Det planerade verket kommer att synas milsvida omkring och skapa en industriell inramning till kulturhistoriskt värdefull miljö i Riddersvik-Lövsta-Kyrkhamn. Därtill kommer att Hässelby, i egenskap av ett delvis socialt utsatt område, är särskilt känsligt för ytterligare exploatering och industrialisering.

De alternativ som presenteras i underlaget är otillräckligt utredda och vi ifrågasätter om de är allvarligt menade. Det finns fullt möjliga lokaliseringar och alternativa utföranden i redan exploaterade och industrialiserade områden, som medför mindre intrång för miljön och människors hälsa samt ett mindre ingrepp i strandskyddet jämfört med alternativ Lövsta. Därför ska en annan plats än Lövsta väljas.

Skillnaderna i miljöeffekter mellan Lövsta och dess alternativ har inte redovisats i miljökonsekvensbeskrivningen. Lövsta tycks uteslutande ha valts eftersom det saknas möjlighet att bygga bostäder där, till skillnad från i Stockholms befintliga energihamnar. Denna typ av

effektivitetsvinster kan inte motivera tillstånd för miljöfarlig verksamhet, upphävande av strandskydd och dispens från vattenskyddsföreskrifter. Det är i stället miljöeffekterna som ska avgöra.

Samrådsunderlaget är så bristfälligt att det inte utgör ett fullgott beslutsunderlag. Vi begär därför att ytterligare utredningar genomförs av nedanstående brister i underlaget, vilka vi har identifierat med särskilt avseende på de risker som en lokalisering i Lövsta kan medföra med hänsyn till;

- att Lövsta ligger vid/i vattenskyddsområde nära vattentäkt och att dricksvattnet därmed riskerar att förorenas
- att Lövsta är starkt förgiftat/kontaminerat,
- att Lövstabadet kommer att läggas ned
- att Lövsta med omnejd är av stor betydelse för friluftslivet, samt
- att detaljplaneområdet delvis kolliderar med föreslaget naturreservat

Med hänsyn till ärendets komplexitet och till det starka ekonomiska intresset / partsintresset av att planen realiserar anser vi att en kompletterande utredning behöver vara opartisk och genomföras av annan än Sweco. Även om Sweco håller sig inom yrkesetiska ramar utförs utredningen på uppdrag av Stockholm Exergi och Sweco får därför antas ha ett uppdrag avseende ett förväntat resultat, nämligen en lokalisering till just Lövsta vilket påverkar hur Sweco värderar olika aspekter.

Sweco skriver exempelvis i (Naturvärdesinventering Lövstaverket 7701084_2_6) att:

”Landskapsanalysen i sin tur ska utgöra underlag för fortsatt planering. Planeringens syfte är att möjliggöra för ett kraftvärmeverk på platsen för före detta Lövstatippen i nordvästra Stockholm. Kraftvärmeverket ska ersätta Hässelby värmeverk som då läggs ner.”

Syftet med inventeringen sägs alltså vara *att möjliggöra*, inte *att utreda om* planen är möjlig.

Vi anser att den inte kan ligga till grund för ett beslut att anta detaljplan. Vi begär därför att en fullständig utredning genomförs av samtliga tänkbara konsekvenser för miljön, även med beaktande av samverkan mellan planområdet och angränsande deponi (och vidare konsekvenser vid ev. spridning från deponin), som inte borde ha lämnats utanför detaljplan från början.

Vi finner ingenting i samrådsunderlaget om hur byggperioden ska genomföras och vilka miljökonsekvenser det kommer att innebära. Det är anmärkningsvärt då bygget är planerat att ske i ett mycket känsligt område med stora potentiella miljörisiker.

2. Synpunkter och kommentarer till Planbeskrivning 7701856_2_6 (Stockholms stad), 62 sidor: (text i kursiv refererar till texten i plandokumentet)

2.1. Plandata, s.5

Utanför planområdet finns tre sluttäckta deponikullar, (A) Norra tippen, (B) Västra tippen och (C) Östra tippen.

Synpunkt:

Vi anser att deponierna, speciellt de två som ligger på Mälarens botten men även till viss del den tredje norra tippen, inte kan lämnas utanför planområdet. Skälet är att det finns flera

undersökningar och bedömningar av experter (exempelvis Ingemar Cato/SGU) som indikerar att det finns stor risk att deponierna kan påverkas av bland annat den ökade fartygstrafiken i omedelbar närhet till deponierna. Vi anser därför att det behöver göras en grundlig utredning av hur deponierna, men också sjöbotten och invallning, kan komma att påverkas av bland annat vibrationer, vattenströmmar och vågor från fartyg.

Tidiga förslag till planområde omfattade även deponihögarna i direkt anslutning till anvisad mark för kraftvärmeverket. Nu har stadsbyggnadskontoret anpassat området och gett det en oregelbunden form för att dra gränsen precis längs deponiområdet. Både Stockholm Exergi och stadsbyggnadskontoret hänvisar till att de därmed inte behöver redogöra för risker för spridning från deponin, varken från direkt påverkan från anläggningen eller från fartygstransporternas påverkan på strandlinjen/deponihögarna.

Enligt den vägledning som togs fram av Länsstyrelserna 2017 behöver kommunen dock undersöka även föroreningar utanför området om det finns risk för spridning och påverkan på människors hälsa. Sedimenten är kraftigt förorenade och det finns risk för ras och skred från deponin som vilar på ett instabilt lerlager Se länk till SGU-rapport 2012: http://miljobarometern.stockholm.se/content/docs/vp/mal/SGU_2012_sedimentrapport_Lovsta.pdf som av något skäl inte är en del av samrådshandlingarna.

Enligt Statens Geotekniska Institutets sida om förorenade områden och planering får kommunen inte överlåta ansvaret för att undersöka och utreda till någon annan, till exempel en exploatör. Så tycks ha skett i detta fall.

Det finns inga uppgifter om hur klimatförändringar kan komma att påverka deponihögarna i framtiden. Enligt Naturvårdsverkets handlingsplan för klimatanpassning kan klimatförändringar komma att påverka och öka risken för spridning från bland annat deponier. Det gäller till exempel föroreningarnas toxicitet, rörlighet och spridning. De pekar också ut risken för ökade slamströmmar som riskerar att påverka vattentäkter negativt. Vid bedömning av miljö- och hälsorisker för förorenade områden samt behovet av saneringsåtgärder betonar de vikten av att ta hänsyn till geotekniska förhållanden och klimatförändringen och dess effekter (Miljösamverkan Sverige 2018).

2.2. Översiktsplan, s. 6

I översiktsplanen för Stockholm är Lövstaområdet reserverat för teknisk försörjning. Området runt om är utpekade som natur och ett område med ny bebyggelse i Riddersvik finns med. För Kyrkhamn lyfts pågående reservatsbildning fram och för Lövstabadet nämns goda förutsättningar att utvecklas för rekreation.

Synpunkt

Det bör anmärkas att planområdet numera inkluderar även områden som inte är utpekade som reservat för teknisk försörjning, nämligen Lövstabadet och småbåtshamnen.

Energiplan för Stockholm, s.6

Avsikten är att använda biobränslen och utsorterade fasta bränslen i det nya kraftvärmeverket i Lövsta, vilket tillsammans med sjötransport är miljömässigt och ekonomiskt fördelaktigt.

Synpunkt:

Vi anser att det inte finns några klara belägg för att RDF-bränslet och sjötransporter är miljömässigt fördelaktiga med hänsyn till lokaliseringen till Lövsta. RDF innebär stora lokala utsläpp av CO₂ och andra växthusgaser samt långa transporter med miljöfarlig aska till deponier, bland annat till Norge, för att slutförvaras i till exempel nerlagda gruvor. RDF kan även innehålla stora mängder plast, vilket är ett fossilt material och hellre borde återvinnas. Sjötransporterna i direkt anslutning till det kraftigt förorenade området i Lövsta innebär en stor risk för dricksvattentäkten. Vi efterlyser därför en grundlig oberoende utredning av miljömässigheten med att använda RDF samt fartygstransporter i nära anslutning till deponierna i Lövsta.

2.3. Riksintressen, s.7

Riksdagen har angett Mälaren med öar och strandområden som riksintresse för det rörliga friluftslivet.

Synpunkt:

Mälaren med öar och strandområden (inklusive Lövsta) är definierat som riksintresse för rörligt friluftsliv enligt 4 kap. 2 § miljöbalken. Där ska turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön. Det planerade kraftvärmeverket skulle kraftigt påverka det rörliga friluftslivet i området.

Utöver de rekreativa värden inom planområdet som direkt försvinner, såsom Lövstabadet, beaktar planförslaget därtill överhuvudtaget inte konsekvenserna för;

- a) skridskoåkning och plogning av Lövstafjärden vintertid.
- b) stallet och Riddersviks Fältrittklubb. Med mer än en långtradare i timmen längs Lövstavägen och det bullrande transportbandet vid och över strandpromenaden kommer det att bli mycket svårt att nå ridvägarna i området.

2.4. Geotekniska förhållanden/Markförhållanden, s.10

De östra och västra delarna av deponiområdet är anlagda på sjöbotten och omgärdas mot Mälaren av sprängstensbankar med syfte att öka utfyllnadens stabilitet. Lokalt stupar berget brant mot sydväst (lutning 1:3) ut mot Lövstafjärden.

Synpunkt:

Det är obegripligt och oansvarigt att lägga de två deponierna, som är anlagda på sjöbotten,

utanför planområdet för att därigenom undgå att utreda konsekvenser vid ett anläggande av ett stort kraftvärmeverk i samma fysiska område. Deponierna ligger till största delen under vatten och då sprängstensbankarna (enligt PM Föreordnad mark och hydrogeologi 7700979_2_6) släpper igenom vatten så kan Mälarens vatten fritt strömma ut och in i deponierna. Det kan innebära att föroreningar och slam kan passera ut i Mälaren vid störningar utifrån. Detta innebär en stor risk för dricksvattentäkten och måste utredas grundligt innan ett godkännande av detaljplanen kan ges.

2.5. Geotekniska förhållanden/Ras/skred, s.11

Skred har förekommit längs strandkanten. På 1970-talet rasade en del av deponierna ut i Mälaren. Strandlinjen har delvis förstärkts med en sprängstensvall men delar av strandkanten kan fortsatt vara instabil då vallen inte täcker hela stranden.

Synpunkt:

Undersökningarna som utfördes av SGU 2012 visade på stora risker för skred från invallningen av deponierna. I övrigt se punkten 2.4 ovan.

Under samrådsmötet (15/5-2019) berättade en boende på Färingsö att han redan i dag känner kraftiga vibrationer i sin fastighet från mindre båtar, långt innan de varken syns eller hörs. Fastigheten vilar på glaciallera, d.v.s samma grundbetingelser som återfinns i anslutning till deponierna.

2.6. Hydrologiska förhållanden/Miljö kvalitetsnormer för vatten, s.12

Planområdet ingår i del av vattenförekomsten Mälaren-Görväln (SE659044-160864). Enligt VISS i januari 2019 uppnår Mälaren-Görväln sammantaget god ekologisk status. Dock uppnås inte god kemisk status för vattenförekomsten då klassningen av prioriterade ämnen och andra ämnen av betydelse överskrider gränsvärdet för god status. Miljö kvalitetsnormen är att uppnå god ekologisk och kemisk status till 2021 med undantag för tidsfrist till 2027 för kadmium, bly, antracen och tributyltenn då det inte bedöms möjligt att förbättra statusen trots åtgärder till år 2021.

Synpunkt:

Länsstyrelsen i Stockholms län har meddelat skyddsföreskrifter för Östra Mälarens vattenskyddsområde som omfattar detaljplaneområdet. Här anges i § 1 att nya verksamheter som innebär risk för vattenförorening inte får anläggas. I 7§ anges också att nya energianläggningar inte får anläggas om det finns risk för vattenförorening. Med anledning av den ökade spridningsrisken genom att anläggningen gränsar direkt till ett mycket förorenat område borde det därmed ställas höga krav på att visa att markanvändningen så som planförslaget redovisar inte innebär risk för vattenförorening, både från verksamheten och dennes påverkan på de direkt angränsande deponihögarna.

Miljö kvalitetsnormer för ytvatten har genom den tidigare "Weser-domen" inneburit stränga krav på verksamheter som orsakar spridning av vissa ämnen till vattenförekomster. Med anledning av detta bör det säkerställas innan detaljplanen kan antas att det inte finns risk för påverkan på MKN ytvatten genom den planerade markanvändningen. Det finns ingen

redovisning av att detta har gjorts. Även om föroreningarna ligger i sediment i strandkanten och deponihögar som lämnats utanför planområdet kan anläggandet och driften av kraftvärmeverket som planen tillåter antas medföra ökad risk för föroreningsspridning.

Perfluorerade ämnen (PFAS) har påträffats i lakvatten från deponier på flera platser i landet. Ämnena bryts inte ned naturligt och de har redan påvisats i förhöjda halter i ytvatten och dricksvatten på många platser i landet. EU:s kemikaliemyndighet ECHA utreder för närvarande flera av dessa ämnen och de indikationer som kommit fram är att ämnena är farligare än man tidigare trott och att det tolerabla dagliga intaget kommer att sänkas. MKN för PFOS (ett av PFAS-ämnena) är mycket lågt satt och överskrids på många platser i länet. I den senaste vägledningen från Naturvårdsverket behöver de 11 vanligaste perfluorerade ämnen (PFAS11) ingå i utredningar i väntan på ytterligare riktvärden. Utifrån miljöbalkens försiktighetsprincip bör det därmed vara motiverat att det innan planen antas utsluts att PFAS11 förekommer i deponi och sediment och får ökad spridning till Mälaren genom exploateringen i området.

Utsläpp av processvatten från det planerade kraftvärmeverket inom planområdet planeras att släppas till Ulvsundasjön eller Strömmen.

Synpunkt:

Det saknas detaljer om hur ledningen för rökgaskondensatet ska dras och det sägs inget om eventuella konsekvenser och risker

2.7. Störningar och risker/Förorenad mark, s.16-17

Deponiområdet utgörs i huvudsak av tre sluttäckta delar; norra, västra och östra deponin. Den östra och norra deponin sluttäcktes mellan åren 2007 och 2010. Dessa har sluttäckts enligt deponiförordningen (2001:512). Den västra tippen sluttäcktes under den senare hälften av 1990-talet men det är okänt på vilket sätt sluttäckningen utfördes.

Synpunkt:

Västra och östra deponierna anges vara "sluttäckta" enligt deponiförordningen (2001:512), men vad vi kan se så tar den förordningen inte hänsyn till deponier som ligger under vatten. De här två deponierna låter vatten från Mälaren passera in och ut med varierande nivå och yttre påverkan. Det är i dagsläget inte heller känt hur den västra deponin sluttäcktes (PM Förorenad mark och hydrogeologi 7700979_2_6). Det måste därför utredas om de här deponierna kan anses vara tillfredsställande säkrade så att det är säkert för till exempel allmänheten att få tillträde.

Deponigasmätningar har utförts. Mätningarna visar att metan finns i marken i delar av området som avses att bebyggas. Riskbedömningen har visat att det finns ett behov av riskreduktion både avseende människors hälsa och avseende markmiljö inom delar av anläggningsområdet.

Synpunkt:

Vi noterar att västra, östra och norra deponin inte ingår i Anläggningsområdet och att inget deponigasningssystem finns installerat i de sluttäckta deponierna. Vi anser emellertid att detaljplanen måste omfatta även deponierna då de sannolikt kommer att påverka riskerna för hela verksamheten. Vi kräver därför en oberoende grundlig utredning av riskerna för människors hälsa och säkerhet utanför anläggningsområdet i förbindelse med deponierna och hur de riskerar att påverka Mälaren miljömässigt.

2.8. Ny bebyggelse, s.20

Ett gestaltningsprogram har tagits fram för att beskriva hur anläggningen placeras i och förhåller sig till landskapet och hur verket kan gestaltas för upplevelser på långt och nära håll. Programmet bygger på en vision om att låta den nya anläggningen smälta samman med omgivningen och låta byggnadsvolymer spela med det omslutande, böljande landskapet. Med hjälp av de sluttäckta deponikullarna och landskapets övriga förutsättningar bör de tillkommande byggnaderna placeras så de döljs så mycket som möjligt av mark och skog.

Synpunkt:

Programmet och planen verkar enbart syfta till att minska Lövstaverkets visuella avtryck från strandpromenaden och vattensidan, vilket därmed förstärker det från Villastaden, i synnerhet för boende i de nordvästligaste delarna. Kompletterande visualiseringar av Lövstaverket sett från Lingonrisgränd och Bergmyntegränd m.fl särskilt utsatta adresser krävs för att få en uppfattning om hur verket kommer upplevas av de boende i området och hur villaområdets attraktions- och marknadsvärde kan komma att försämrats. Även Kolonilotterna och Broplatsen i föreslagna bostäderna på Riddersviks f.d trädskola cirka 200 meter från planområdet, som "markerar slutet på den byggda staden, en övergång mot kulturlandskapet" (Stadsbyggnadsprogram för Riddersvik, Dnr 2013-11692) är platser som verket bör visualiseras från.

Planen medger en högre byggnad eller byggnadsdel i områdets nordöstra del. Den tillåts var (sic) upp till +82,0 meter över nollplanet (motsvarar cirka 69 meter över marken).

Synpunkt:

Det råder oklarheter om pannbyggnadens absoluta höjd. MKB:n hävdar att "Markytan inom den nordöstra del (sic) av egenskapsområdena kommer att sänkas vid uppförande av kraftvärmeverket" medan PM Massbalans (7700997_2_6) tvärtom säger att östra anläggningens nivå sätts till +13,5 meter för att "minimera påverkan på befintliga deponier".

Säkerställ att korrekt markhöjning är inkluderad i visualiseringsbilderna i underlagen.

Utän markhöjning skulle den effektiva byggnadshöjden för omgivningen kunna reduceras

nästan 20 procent och med marksänkning skulle den kunna reduceras ytterligare. Om deponierna togs med i planområdet skulle en anläggning med betydligt mindre avtryck på omgivningen kunna möjliggöras. Vidare skulle energihamnen kunna förläggas utanför deponikullarna enligt ursprungsförslaget, och därmed bevara bad och småbåtshamn.

2.9. Biltrafik, s.28

Transporter till och från kraftvärmeverket kommer att ske med båt och lastbil. I händelse av haveri då bränsletransport inte kan ske med båt måste frakt ske med lastbil istället. I genomsnitt beräknas varje båtlast ta 2 500 ton bränsle, en lastbil kan frakta upp till 40 ton. För att ersätta en båtlast krävs därmed 63 lastbilar. I normalfall handlar kraftvärmeverkets transportbehov om i genomsnitt en lastbil i timmen.

Synpunkt:

Lövstavägen har tidigare blivit oframkomlig vid extrem issituation, som nämns som exempel på när båttransporter kan behöva ersättas med lastbilar (Externbullenutredning 7700959_2_6). Att lastbilstrafik ska kunna ersätta båttrafik under sådana betingelser ter sig därför som en otillförlitlig alternativlösning.

Lövstavägen har höga trafikflöden vardagar klockan 07-08 och 16-18. Det är därför lämpligt att undvika transporter till och från kraftvärmeanläggningen under de mest belastade perioderna. Under dygnets övriga timmar bedöms Lövstavägen ha tillräcklig kapacitet för att hantera tillkommande trafik för samtliga beräknade transportbehov. Med tillkommande trafik avses både trafik till kraftvärmeverket och ökad trafik till följd av planerade bostäder i Riddersvik.

Synpunkt:

Slutsatsen att "Lövstavägen bedöms ha tillräcklig kapacitet" (Trafikutredningen 7701131_2_6) refererar till rapporter från 2013 och 2015. Då Hässelby är ett expansivt område, både avseende bostadsbebyggelse, men även med anledning av bygget av Förbifart Stockholm, krävs en aktuell trafikutredning för trafiken längs hela Lövstavägen och dess anslutningsvägar.

Konsekvenser för- och av bostadsområdet i Riddersvik (Dnr 2013-11692) behöver klargöras: Exempelvis resulterar föreslagen placering av Rondellen vid Blomsterkungsvägen i en kraftig krök med eventuellt skynd mot den tunga trafiken från Lövsta.

2.10. Naturmiljö, MKB – Samlad bedömning, s.32

Gällande påverkan på strandskyddet bedöms ett genomförande av planen ge upphov till negativa konsekvenser för naturmiljön samtidigt som det allmänna kommer att få fördelar i och med att försörjning av värme och elektricitet med låga växthusgasutsläpp säkerställs.

Synpunkt:

Det framgår inte av planen hur stora de totala växthusgasutsläppen blir. Påståendet om låga

växthusgasutsläpp är därför tveksamt och bör korrigeras med korrekta siffror efter noggrann utredning. Deponigasen metan är dessutom en betydligt mera potent växthusgas än CO₂, varför deponikullarnas inverkan och konsekvenser av att inte åtgärda dessa bör beaktas i utredningen.

Sammantaget bidrar planförslaget negativt till uppsatta mål och medföra små till måttligt negativa konsekvenser på naturmiljön och ekosystemtjänster då grova träd och särskilt skyddsvärda träd kommer att tas ned. Även rödlistade och skyddade arter, utpekade naturvärdesobjekt, områdets funktion som habitatnätverk och spridningsvägar och ESBO-område riskerar att påverkas negativt vid ett genomförande av planen.

Synpunkt:

Planområdet för värmeverket och nya återvinningsanläggningen inkräktar direkt på 6 av 18 identifierade naturvärdesobjekt (Naturvärdesinventering Lövstaverket 7701084_2_6), varav fyra bedömts ha påtagligt naturvärde. Vidare inkräktar planområdet för energihamnen direkt på ytterligare 2 områden med påtagligt naturvärde.

Naturvärdesinventeringen har genomförts under delar av säsongen, varför tolkningen av områdets växter är bristfällig. Det återstår också att mäta in värdefulla träd med högre noggrannhet och att genomföra fladdermus- och groddjursinventering.

Mot bakgrund av dessa brister och risken för mycket stora konsekvenser för områdets biologiska mångfald, kan någon samlad bedömning om konsekvenser på naturmiljön och ekosystemtjänster inte göras. Slutsatsen om små till måttligt negativa konsekvenser är därmed ogrundad.

2.11. Vattenmiljö, s.33-37

Miljökvalitetsnormer för vatten

Planförslaget bedöms inte påverka möjligheterna att uppnå miljökvalitetsnormerna för vatten eftersom näringsämnen eller förorenande ämnen inte tillförs Mälaren-Görväln. Dagvatten ska hanteras så att markföroreningar inte sprids till omgivningen.

Synpunkt:

Redovisning saknas för hur utsläpp från planområdet påverkar utvecklingen av statusen i Mälaren, exempelvis genom kumulativa effekter.

Redovisning saknas även av hur mycket fartygstransporterna kommer att påverka miljön i Mälaren med sina utsläpp.

Dagvatten

Dammarna måste utformas täta på grund av föroreningarna i marken och dagvattendammarna på kajområdet behöver anläggas med hänsyn till vattennivån i Mälaren.

Synpunkt:

Det saknas en redovisning av konsekvenserna vid ett läckage i dammarnas tätskikt. Vi vill att det görs en utredning av hur man kan säkerställa att tätskikten förblir täta och riskerna vid läckage.

Spridningen av förorenat dagvatten har simulerats. Resultaten pekar på en kraftig utspädning av dagvatten i recipienten. Skälet till den snabba utspädningen är att dagvattenflödet är litet i förhållande till den vattenvolym som dagvattnet släpps till. De halter som kan förväntas i vattenmassan blir så låga att de inte bedöms innebära någon påverkan på de kvalitetsfaktorer som har betydelse för ekologisk och kemisk status.

Synpunkt:

Kajområdet som ligger i vattenskyddsområdets primära skyddszon "beräknas vara det område som ger störst föroreningspåverkan" (PM Dagvatten 7700969_2_6). Därför förutsätts "regelbunden och god städning av området" och att "anläggningen sköts på ett bra sätt".

Det är anmärkningsvärt att MKN för Mälarens vatten ska bero på vaga rekommendationer och personalens efterlevande av rutiner. Med anledning av de stora osäkerheterna kan därmed inte negativ påverkan på kvalitetsfaktorer för ekologisk och kemisk status uteslutas.

Gällande påverkan och konsekvenserna för vattenskyddsområdet visar resultatet av genomförda beräkningar att utspädningen vid Görväln och Lovön är minst 100 000 ggr. Av det skälet kommer de ämnen som sprids från dagvattenutloppet vara försumbart små varför ingen påverkan på dricksvattenintagen bedöms föreligga.

Synpunkt:

Den totala mängden föroreningar måste beaktas och vi kan inte heller se att man har tagit hänsyn till kumulativa effekter av de olika typer av utsläpp som kommer att ske till recipienten Mälaren.

Kylvatten (processvatten)

Utsläppet av tempererat processvatten bedöms inte påverka råvattenintagen vid Görväln och Lovö. Temperaturen underskrider gällande gränsvärde och bedöms inte ge någon negativ påverkan på fisk.

Synpunkt:

Övrig biotopisk påverkan och andra effekter från varmvattenutsläpp, med anledning av områdets höga föroreningsbelastning måste också utredas.

Limnisk naturmiljö

I samband med arbeten på botten kan uppgrumling av sediment ske vilket kan spridas till

omkringliggande områden med högre naturvärden.

Synpunkt:

Med hänvisning till att området är starkt förorenat är det ytterst allvarligt med uppgrumling av sediment, och slutsatserna om planens påverkan på miljön är därmed felaktiga. Vi anser att inga arbeten som riskerar att sprida sediment till Mälaren får tillåtas.

Vidare kan den ökade båttrafiken vid ett bygge av kraftvärmeverket antas medföra en kontinuerlig uppgrumling av sediment, vilket även detta är allvarligt och behöver utredas ytterligare.

Fysisk påverkan

Strandlinjen och bottenmiljön kommer att förändras något i och med att energihamnen anläggs. Bland annat kommer erosionsskydd att läggas ut i strandlinjen och sanering av botten genom muddring kommer ske ut till cirka 20 meters djup.

Synpunkt:

Vi ifrågasätter att det är tillräckliga åtgärder för att säkra att inte Mälaren kan bli påverkad negativt. Bland annat riskerar nya sediment att tillföras botten från de intilliggande bottarna och deponierna. Muddring är i sig en riskabel operation som behöver utredas ytterligare.

Med tanke på sjöbottens branta sluttning ifrågasätter vi också om muddring till 20 meters djup, d.v.s. bara närmast strandkanten, i så fall kan anses tillräckligt.

Strandskydd

Vid arbeten i vattenmiljön inom småbåtshamnensområde bedöms djur- och växtlivet i vattnet inte att påverkas negativt i någon större utsträckning mot bakgrund av nuvarande verksamhet och befintliga bottenförhållanden.

Synpunkt:

Då "den branta sluttningen på botten gör området svårt att filma" och "området förefaller svårt att provta med bottenhuggare" (Naturvärdesinventering i Mälaren 7701045_2_6) och inventering endast är utförd utanför det föreslagna hamnområdet, kan inga säkra slutsatser och bedömningar om djur- och växtlivets påverkan göras.

MKB – Samlad bedömning

Vid ett genomförande av planen kommer dagvatten och kylvatten att släppas ut från verksamheter inom planområdet.

Dock har inte skyfallsmodellen kunnat användas i aktuell utredning.

Sammantaget bedöms ett genomförande av planen medföra obetydliga till små positiva konsekvenser på vattenmiljön.

Synpunkt:

Vi anser att slutsatsen ”obetydliga till små positiva konsekvenser” inte kan sägas vara korrekt utan att bland annat en skyfallsutredning är genomförd. Dessutom har vi inte kunnat ta del av den refererade släckvattenutredningen, då den inte ingår i underlagen.

Dagvatten: Det har inte kunnat bekräftas att befintliga oljeavskiljare sköts som de ska i dagsläget varför det finns en risk att dagens föroreningsbelastning är högre än vad beräkningarna visar.

Synpunkt:

Verifiera funktion av oljeavskiljare.

2.12. **Rekreation, s.37-39**Strandskydd

Kontoret anser att ett upphävande av strandskyddet är motiverat utifrån det tredje av de särskilda skäl som anges i miljöbalken 7 kap. 18 c §: Strandskyddet inom ett område får endast upphävas om området behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området.

Den del av anläggningen som berörs av strandskyddet utgörs av en hamn som krävs för transport av bränsle vilket är nödvändigt för kraftvärmeverkets drift. Alternativa placeringar av kajen har utretts men dessa har avfärdats på grund av att strandlinjen där är instabil och medför risker, vilket beskrivs i MKB.

Synpunkt:

Med ”anläggning” i den mening som avses i ovan angiven lagtext ska förstås såväl kraftvärmeverket som dess tillhörande transportband och energihamn ingå. Stadsbyggnadskontoret och Stockholm Exergi har inte tillräckligt utrett om behovet av säkra tillgång och distribution av energi kan tillgodoses utanför området, exempelvis vid någon av Stockholms befintliga hamnar eller i anslutning till järnväg.

Bestämmelser om krav på alternativbeskrivning i MKB finns även i miljöbalken och i miljöbedömningsförordningen. Enligt 6 kap. 35 § 2 miljöbalken ska miljökonsekvensbeskrivningen innehålla uppgifter om alternativa lösningar för verksamheten eller åtgärden. Uppgifter om alternativa platser med en motivering till den valda lokaliseringen behövs för att lokaliseringsbestämmelsen i 2 kap. 6 § miljöbalken ska vara uppfylld. Av 17 § miljöbedömningsförordningen framgår att miljökonsekvensbeskrivningens innehåll ska avse uppgifter om

1. möjliga alternativa utformningar och skälen för den valda utformningen med hänsyn till miljöeffekter,

2. möjliga alternativa platser och skälen för valet av plats med hänsyn till skillnader i miljöeffekterna mellan den valda platsen och alternativen,
3. undersökta möjliga alternativ i fråga om teknik, storlek, omfattning, skyddsåtgärder, begränsningar, försiktighetsmått och andra relevanta aspekter och skälen för de val man som gjorts med hänsyn till miljöeffekter och
4. en redovisning av alternativa sätt att nå samma syfte, om länsstyrelsen under samrådet har begärt att miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla en sådan redovisning.

Det är alltså enbart skillnader i miljöeffekter som ska utredas mellan de olika platserna enligt miljöbalken. Ekonomiska aspekter och möjlighet till framtida bostadsförsörjning ska alltså inte vägas in. Lövsta tycks dock uteslutande ha valts eftersom det p.g.a. kraftiga föroreningar saknas möjlighet att bygga bostäder där, till skillnad från i Stockholms befintliga energihamnar. Denna typ av effektivitetsvinster kan inte motivera tillstånd för miljöfarlig verksamhet, upphävande av strandskydd och dispens från vattenskyddsföreskrifter.

MKB – Samlad bedömning

Närhet till andra badplatser bedöms till viss del kompensera förlusten av aktuell badplats.

Synpunkt:

Med anledning av områdets kraftiga utbyggnad och befolkningsökning och det stora besöksstrycket Lövstabadet har, anser vi att det kommer krävas flera badplatser i närområdet än i dag.

Parkplanen för stadsdelen Hässelby-Vällingby (Stockholms stad, 2015) anger att det inom 1000 meter ska finnas möjlighet till bad och båtliv, vilket vi inte ser kommer kunna uppfyllas vid genomförande av detaljplaneförslaget.

Planens genomförande kommer att innebära en upplevelsemässig förändring från rekreationsområde till mer industripräglad område, dock finns strandpromenaden kvar och det kommer fortfarande vara möjligt att röra sig fritt över deponikullarna. Ur ett mer regionalt perspektiv bedöms åtgärden medföra måttliga negativa konsekvenser.

Synpunkt:

Utöver att de rekreativa värdena från Lövstabadet, båtklubben och RC-banan helt försvinner och möjligheter till ridning och skridskoåkning inskränks, sträcker sig planens negativa konsekvenser långt utanför planområdet. Exempelvis försämras de rekreativa värdena för Tempeludden och Riddersviks Engelska park, genom att störa utblickarna och vattenkontakten därifrån och för Kyrkhamn med ökat buller och närheten till industrihamnen.

Planen påverkar även vyn och upplevelsen av golfbanan, Lövsta Koloniträdgårdsförenings kolonilotter och det nyanlagda elljusspåret. Att förlägga en omfattande industrianläggning mellan bebyggelsen och landsbygden förändrar hela områdets karaktär av semiurban zon,

med successiv övergång mellan stad och landsbygd.

2.13. Buller, s.40-45

MKB – Samlad bedömning

Vid ett genomförande av planen kommer det tillkommande bullret från det planerade kraftvärmeverket sannolikt att öka bullernivåerna i planens närområde.

Trafikbullret bedöms vid ett genomförande av planen vara i paritet med nulägesituationen och bedöms inte försvåra utbyggnad av bostäder vid Riddersvik.

Sammanfattningsvis bedöms konsekvenserna vid ett genomförande av planen som små med risk för måttligt negativa mot bakgrund av att gällande riktvärden för rekreationsområdet kan överskridas.

Synpunkt:

Med anledning av närområdets höga natur- och kulturmiljövärden som utgör en rekreativ målpunkt för hela Stockholmsområdet där Kyrkhamn utsetts till ett av stadens tystaste områden, är det inte relevant att enbart förhålla sig till Naturvårdsverkets allmänna riktlinjer för bullerspridning till ett friluftsområde. En ekvivalent ljudnivå under 40 dBA vardagar dagtid med enstaka högre momentanvärden gör det sannolikt inte till ett av Stockholms tystaste områden längre.

Exempelvis anges den beräknade ljudnivån (Externbullerutredning 7700959_2_6) vid "Vattenvyn vid vägen" till 25 dB om ingen lossning pågår i hamnen, men till 49 dB om tre lossningskranar används: 24 dB skillnad mot nollalternativet inga kranar.

Utredning av spridning av fartygsbuller till bostäder i Hässelby villastad vid transport till och från energihamnen tycks överhuvudtaget saknas, då fartygen antas vara anslutna till landström i bullerutredningen.

2.14. Utsläpp till luft, lukt, s.45-46

Vid förbränningen i kraftvärmeverket kommer stoft att släppas ut. Stoft är ett begrepp som avser partiklar som kan hålla sig svävande fritt i luften. Partikelstorleken för stoft definieras generellt som störst till cirka 100 µm (mikrometer). Moderna förbränningsanläggningar med partikelavskiljning tar till huvuddelen bort partiklar (till utomhusluft) som är större än cirka 2,5 µm.

Synpunkt:

Enligt ett inlägg av Professor Alexander Lyubartsev vid Stockholms Universitet så har vi förstått att stoft består av partiklar av olika storlek och kemisk sammansättning. Även om större partiklar kan avskiljas, så släpps mindre partiklar < 2.5 µm ut. Och just dessa partiklar, som brukar kallas nanopartiklar, utgör de största hälsoriskerna. Det gäller speciellt för dem som bor i närheten och exponeras kontinuerligt. Enligt flera undersökningar kan diverse

nanopartiklar inklusive kolnanorör bildas, som kan vara cancerogena vid kontinuerlig exponering. Vid förbränning av avfallsbaserat bränsle (sopor) kan man förvänta betydligt större andel av partiklar som innehåller inte bara kol men också en okontrollerad mängd av andra ämnen. För att göra några slutsatser om innehåll av arsenik, bly, kadmium, måste man veta hur mycket av dessa ämnen som finns i det "återvunna bränslet". Kan man verkligen garantera att ingen av dessa ämnen hamnar i soporna som förbränns och sedan släpps ut i luften som mikropartiklar?

Vi kräver därför att det görs en naturvetenskapligt grundad opartisk analys av miljö- och hälsokonsekvenser för utsläppen från kraftvärmeverket.

Lastbilstransporternas utsläpp till luft har beräknats utifrån ett normalbehov av cirka 16 lastbilar per dygn (5 560 stycken/år). Bidraget av luftföroreningar från lastbilstrafiken bedöms vara försumbar med avseende på påverkan på miljö kvalitetsnormerna och miljö kvalitetsmålen

Synpunkt:

Det verkar finnas olika uppgifter om hur många stora lastbilar med släp som ska trafikera Lövstavägen vid en normal drift av kraftvärmeverket. Enligt uppgifter vi fått från Stockholm Exergi så kommer verket vara avställt under tre månader varje sommar, på grund av låg belastning och underhåll. Vi efterlyser en mer korrekt bedömning av hur tät lastbilstrafiken förväntas bli med angivande av förväntad miljöbelastning.

Vi skulle också vilja ha en redovisning av miljökonsekvenserna när det blir stopp i fartygstrafiken och allt bränsle ska transporteras med lastbil.

Det bedöms inte uppstå några problem med lukt från anläggningen eftersom det bränsle som används inte luktar.

Synpunkt:

Påståendet om att bränslet som ska användas (RDF) inte luktar är mycket märkligt. Det finns ett stort antal rapporter om klagomål på lukt i förbindelse med hantering av RDF både från Sverige och andra länder. Även det tidigare samrådsunderlaget för avgränsningssamrådet talar om åtgärder för att minimera spridning av lukt. Vi kräver därför en utredning som tar utgångspunkt i vad bränslet (RDF) kan förväntas innehålla och hur man ska kunna kontrollera det.

I Bullerutredningen (7700959_2_6) beräknas det på ett dygn hanteras 200 trasiga RDF-balar: Utöver risken för lukt måste därför även frågan om skadedjur beaktas.

MKB – Samlad bedömning

Sammanfattningsvis bedöms konsekvenserna vid ett genomförande av planen som obetydliga mot bakgrund av att tillkommande halter och deposition av luftföroreningar är låga och att gällande nivåer för miljö kvalitetsnormer, miljömål och kritisk belastning innehålls.

Synpunkt:

Spridnings och depositionsberäkningarna (7701126_2_6) redovisar högst depositioner för alla undersökta utsläppsämnen över Riddersviks natur och boende i Hässelby Villastad. Även om gränsvärden och miljö kvalitetsnormer klaras innebär det odiskutabelt en försämring jämfört med nollalternativet. De kumulativa effekterna i närområdet måste också utredas.

Det redovisas heller ingenstans hur utsläppsövervakningen kommer att ske.

2.15. **Spridn. av föroreningar från mark, grundvatten. & sediment, s.46-49**

Kvalificerad övertäckning används främst för att reducera utlakning och transport av föroreningar till recipienten och en sådan lösning skulle väsentligt reducera urlakning från den omättade zonen till grundvatten.

Synpunkt:

Eftersom omfattningen av lakvattensspridning från deponikullarna till Mälaren inte är känd och sannolikt dominerar utlakningen till recipienten från området kan den långsiktiga konsekvensen mycket väl bli en försämring, om genomförande av planen försvårar eller omöjliggör nödvändiga framtida saneringsåtgärder av deponiområdet.

Vi menar att det finns en stor risk att föroreningar från mark, även om den är täckt, kan spridas till Mälaren bland annat via de angränsande deponierna. Det måste utredas grundligt.

Energihamnen, egenskapsområde E i figuren ovan, har inte ingått i föreliggande riskbedömning eftersom resultat från provtagning inväntas. En första analys av typ av föroreningar och fördelning av föroreningar i egenskapsområde E visar att schaktning i kombination med in-situ behandling skulle kunna användas som en saneringsåtgärd här.

Synpunkt:

Det är allvarligt att energihamnen inte ingår i riskbedömningen då den ligger i vattenskyddsområdets primära skyddszon.

MKB – Samlad bedömning

Under förutsättning att efterbehandling av området genomförs i enlighet med rekommenderade åtgärdsförslag i den miljötekniska markundersökningen kommer spridning av föroreningar från området att begränsas. Konsekvenserna med avseende på risk för spridning av föroreningar bedöms bli måttligt positiva på grund av Mälarens känslighet.

Synpunkt:

Vi är inte eniga i att man isolerat bara tar hänsyn till det så kallade anläggningsområdet. Vi anser att hela det ursprungliga planområdet innefattande deponierna måste beaktas vid en bedömning av risken för spridning av föroreningar.

2.16. Energi och klimat, s.49

Sammantaget bedöms genomförandet av planförslaget att medföra måttliga positiva konsekvenser med avseende på energi och klimat.

Synpunkt:

Vi anser att dessa bedömningar är ogrundade med anledning av de redovisade bristerna avseende bränsle, transporter och CO₂-avtryck i detta yttrande.

2.17. Kulturmiljö, s.49-50

Sammantaget bedöms genomförandet av planen medföra små negativa konsekvenser med avseende på kulturmiljö.

Synpunkt:

Vi uppfattar det här påståendet som direkt felaktigt och närmast stötande. I samrådsunderlaget för detaljplaneärendet för Riddersviks trädplantering (dnr 2013-11692) finns bl.a. två kulturhistoriska utredningar. Av utredningarna framgår sammanfattningsvis att området för Riddersviks gård som helhet (inklusive engelska parken) är utpekat som kulturhistoriskt värdefullt område av Stockholms stadsmuseum i museets kulturhistoriska klassificering. Tempeludden i engelska parken, som gränsar till området med deponihögarna, bedöms ha hög känslighet för förändring. Från Tempeludden kan man utsikt mot platsen för kraftvärmeverket.

(Beskrivning och kulturhistorisk värdering av byggnader vid Lövsta sopstation 7700990_2_6):

Bedömning av kulturhistoriskt värde av kvarvarande byggnader

I samband med den rivningsansökan som lämnades in 2006 och som omfattade stora delar av sopanläggningen, bedömde Stockholms stadsmuseum att Lövsta som helhet har stora samhälls- och stadsbyggnadshistoriska värden. Museiförvaltningen yrkade i sin tjänsteskrivelse att en antikvarisk inventering och utredning skulle genomföras av området som helhet innan några beslut om rivning skulle tas. Det är dock oklart om den utredningen gjordes.

Synpunkt:

Undersök om utredningen gjordes och redovisa vad den kom fram till.

(Stadsbyggnadskontoret 2008 "Förstudie för framtida markanvändning i Kyrkhamn-Lövsta"): *Kyrkhamn-Lövstaområdet utgörs av ett strandnära äldre odlingslandskap med flera fornlämningsmiljöer som skyddas enligt kulturminneslagen. Bebyggelsemiljön vid Kyrkhamn med tidiga arbetarbostäder, skola, m.m. har också ett stort kulturhistoriskt värde.*

Synpunkt:

Då upplevelsen av stora kulturhistoriska värden utanför planområdet kommer störas kan inte konsekvenserna sägas vara små.

2.18. **Landskapsbild, s.50-53**

Beroende på hur anläggningen utformas kan både positiva och negativa konsekvenser med avseende på landskapsbild uppstå.

Synpunkt:

Belägg för de påstådda positiva konsekvenserna saknas.

MKB – Samlad bedömning

Planerad verksamhet kommer att påverka områdets visuella karaktär, utblickar och vissa av dagens visuella värden som är kopplade till strandlinjen och vattenområdet. Graden av anläggningens påverkan på landskapsbild är beroende av anläggningens volym, utformning och materialval. Dock har platsen historiskt använts för stadens tekniska system och denna funktion kommer alltjämt att kvarstå med den planerade markanvändningen. Sammantaget bedöms genomförandet av planen medföra små negativa konsekvenser med avseende på landskapsbild.

Synpunkt:

Då området i dag främst fungerar och uppfattas som ett grönområde med mycket stora naturvärden, ser vi inga fördelar med att stärka och befästa dess tradition som soptipp och avfallsanläggning eller att bevara minnet av deponikullarnas övertäckta miljöskandal. Det ska därtill understrykas att strandpromenaden, Lövstabadet och småbåtshamnen inte är utpekad för teknisk funktion i översiktsplanen och det är enligt planbeskrivningen "i nuläget inte klargjort hur mycket mark utanför planområdet som kan komma att påverkas vid ett genomförande av planen".

2.19. Risker, s.53

Transport av farligt gods och brand

Den framtagna riskutredningen har identifierat risker både inom planområdet som kan påverka omgivningen och omgivningens påverkan på en verksamhet inom själva planområdet. Risker som kan påverka omgivningen är bland annat hanteringen av brand- och hälsofarliga ämnen inom planområdet som vid en eventuell brand skulle kunna innebära påverkan på omgivningen.

De mest sannolika riskerna som kan påverka en verksamhet inom planområdet bedöms vara en olycka med farligt gods längs Lövstaleden, ett deponigasutsläpp från närliggande deponier samt klimat- och väderrelaterade händelser såsom översvämningar och stormar. Däremot bedöms inte hanteringen av farliga ämnen inom planområdet påverka omgivningen eftersom avstånden till kringliggande byggnader är tillräckligt stora.

Synpunkt:

Eftersom bränder i värmeverk är relativt vanliga är det anmärkningsvärt att varken brandskyddsutredning och släckvattenutredning ingår i underlagen.

Vi kräver en mycket detaljerad och grundlig utredning av vad som skulle kunna hända, inklusive alla möjliga kombinationer av händelser, och konsekvenserna av detta. Det som annars riskeras är både hälsan för oss som bor här samt dricksvattnet till mer än 2 miljoner människor.

Ras och skred

Vid ett genomförande av planen kommer anläggningar att byggas på ytorna mellan deponikullarna.

Utifrån det underlag den geotekniska studien utgår ifrån bedöms totalstabiliteten för strandlinjen söder om och utefter västra deponin förbli oförändrad mot dagens läge.

I hamnen planeras kajen grundläggas på pålar och placeras parallellt med den norra stranden med marginal till deponiområde och påträffat släntberg. Detta gör det möjligt att klara stabiliteten dels för kajen i sig och dels för att undvika störningar längs deponiområdets strandområde, där skred tidigare inträffat.

Synpunkt:

Slutsatserna från den geotekniska studien är osäkra (PM, Geofysik 7700984_2_6), då koordineringen med tomtägarna var bristfällig och varken georadar eller refraktionsseismik gav några tydliga resultat. Vidare råder stor osäkerhet kring ledningar i marken kring återvinningscentralen och freonåtervinningen (PM Geoteknik 7700985_2_6).

Då totalstabiliteten, där skred tidigare inträffat, bedöms förbli oförändrad kräver vi en utredning av stabiliteten för hela det ursprungliga planområdet, inklusive deponierna.

Översvämning

Vid större regn såsom 100-årsregn kommer ledningssystemens kapacitet att överstigas och dagvattnet avrinna ytligt (varpå lokala översvämningar i lågpunkter sannolikt kommer att bildas). Genom att byggnader och andra känsliga objekt placeras högt kan övriga ytor användas som sekundära avvattningsvägar då ledningssystemet går fullt.

Kajen är planerad att höjsättas så att ingen avrinning får ske direkt till Mälaren från kajen. Den behöver således anläggas med en kant som hindrar vattnet och istället leder det till dammsystem väst. Vid extrema skyfall kommer detta att innebära risk för stående vatten även på kajen. När dammsystemens kapacitet överskrids, vid extrema skyfall, kommer vatten att brädda ut från dessa; från dammsystem väst direkt ut i Mälaren och från dammsystem öst åt sydost ut i Mälaren via ett befintligt vattendrag. Hur bräddning kommer att kunna ske är inte fastställt i dagsläget, antingen kan det ske ytligt eller via en anlagd bräddledning.

Synpunkt:

Ingenting nämns om risker vid översvämning eller bräddning av dagvatten. Det måste utredas.

Deponigas

Med förtätningen av markytan finns det en ökad risk att eventuell deponigas som tidigare ventilerats fritt ur marken ansamlas under byggnaden vilket kan leda till att ett gastryck byggs upp. Gasen kan också tvingas hitta nya vägar ut ur marken vilket kan leda till att den kan spridas till omgivningarna, i värsta fall på ett osäkert sätt. Det finns även en risk att gas tar sig in i byggnader, om inte rätt åtgärder vidtas.

Synpunkt:

Utred risken för brand eller explosion av deponigas och risker för Mälarens vattenkvalitet vid en eventuell katastrof.

Utred risker med markvandring av deponigas utanför planområdet, till följd av gastät kvalificerad övertäckning av planområdet.

Vi saknar den refererade deponigasutredningen, som borde ingå i underlagen.

MKB samlad bedömning

Ett genomförande av planen bedöms inte innebära någon ökad risk för någon av de fyra riskkategorierna om föreslagna åtgärder i de tre underlagsrapporterna vidtas.

Gällande de delar av planområdet som ligger under länsstyrelsens rekommenderade nivå för placering av bebyggelse kommer området att anpassas för hamnverksamhet och den planerade industrikajen konstrueras för att klara av översvämningar.

Konsekvenser vid ett genomförande av planen bedöms därför som obetydliga.

Synpunkt:

Riskbedömningen (7701091_2_6) beaktar endast vardagsrisker för normaldrift:

Vi efterlyser därför en separat katastrofutredning, då oförutsedda katastrofer kan få mycket stora konsekvenser för Stockholmsområdet som helhet

(Brand- eller ras av deponikullarna ut i Mälaren, exempelvis)

2.20. Ljusförhållanden och lokalklimat, s.57

Kraftvärmeverkets högsta byggnadsdel kan få en höjd om cirka 69 meter. Därutöver medger planen en skorsten med cirka 120 meters höjd och två skorstenar om cirka 80 meters höjd. Verket är placerat så att skuggning inte drabbar någon bostadsfastighet.

Höga byggnader kan försämra vindförhållanden på marken i byggnadernas närhet. Anläggningen är dock inhägnad och inga bostäder eller allmänna platser finns i direkt anslutning varför eventuella konsekvenser av ökad vind är acceptabla.

Synpunkt:

Ökad vind anser vi är till nackdel för golfbanans driving-range.

2.21. Barnkonsekvenser, s.58

Vid val av ersättningsplats för Lövstabadet behöver staden beakta aktuella krav på exempelvis tillgänglighet och säkerhet för barn. Utformning av ersättningsplatsen innebär därför sannolikt en förbättring mot idag vilket är positivt ur ett barnperspektiv.

Att markföroreningar i området, som kan vara skadliga för barn, undersöks och omhändertas är positivt.

Synpunkt:

För att ersättningsbadet ska komma barnen i området till gagn är det en förutsättning att detta förläggs i absoluta närområdet. Dessa barnkonsekvenser är därför helt ogrundade innan ersättningsbadets placering och beskaffenhet fastställts.

Det är även barnen som kommer utsättas för mest kumulativa hälsoeffekter av att bo i närheten av värmeverkets utsläpp under sin uppväxt.

2.22. Övriga konsekvenser, s.58

Inom planområdet finns mark och byggnader som staden upplåter med arrendeavtal eller hyresavtal. Planens genomförande innebär att avtalen sägs upp. Verksamheter som kan behöva flytta inom området eller till annat område är båtsällskap, uppställningsplats för fritidsbåtar, miniracingbana, paddock, föreningslokaler, materialupplag, freonåtervinning samt återvinningscentral.

Synpunkt:

Även konsekvenser utanför planområdet måste beaktas: kolonilotter, elljusspår, golfbana, skridskoåkning, ridning och Tempeluddens utblickar.

3. Kommentarer och synpunkter till dokumentet: MKB Lövstaverket 7700866_2_6

I de bilagor vi fick från Stadsbyggnadskontoret ingick dokumentet MKB. Vi refererar här några av de viktigaste synpunkterna vi har på det dokumentet, som inte redan tagits upp med hänvisning till planbeskrivningen (*text i kursiv refererar till MKB dokumentet*).

3.1. Nollalternativ

I förlängningen medför nollalternativet att kapacitetsbrist kan uppstå i fjärrvärmenätet.

Synpunkt:

Saknas redogörelse för kapacitetssituationen i fjärrvärmenätet idag och framöver.

Vi anser att kapacitetssituationen i fjärrvärmenätet idag och framöver behöver utredas grundligt om påståendet om kapacitetsbrist ska ha någon bärighet. I denna utredning bör man även ta hänsyn till rationell och förväntad kapacitetsförbättring i fjärrvärmenätet genom exempelvis sammankoppling samt nödvändig förnyelse av fjärrvärmeledningar.

3.2. Alternativ lokalisering

De alternativ som har studerats djupare är att bygga ut/om kraftvärmeverket i Hässelby eller Igelstaverket i Södertälje, eller att bygga ett helt nytt kraftvärmeverk i Nynäshamn/Norvik, Lövsta, Energihamnen i Värtan, Hagby eller Sofielund.

Synpunkt:

Miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla bl.a. en sammanfattning av de överväganden som har gjorts, vilka skäl som ligger bakom gjorda val av olika alternativ och eventuella problem i samband med att uppgifterna sammanställdes (6 kap. 11 § miljöbalken).

Vi har noterat att det saknas detaljerade utvärderingar av alternativa lokaliseringar:

- a. Hur har utvärderingen gått till?
- b. Detaljerade motiveringar, inklusive ekonomiska faktorer?

Det finns flera platser i och vid Stockholms industrihamnar/större hamnar som inte verkar

ha undersökts och vi ifrågasätter därför slutsatserna kring de undersökta alternativen. Enligt vår uppfattning verkar det inte ha funnits en genuin avsikt att finna ett genomförbart alternativ till Lövsta.

Man har inte heller i tillräcklig omfattning utrett alternativa metoder för att möta det påstådda behovet av fjärrvärme och el. Med hänsyn till att förbränning av importerat RDF skapar en överkapacitet för plastförbränning som inte är i linje med EU:s långsiktiga mål¹ är alternativa metoder särskilt viktiga.

Vi anser sammanfattningsvis att lokaliseringsutredningen är bristfälligt utförd och att den därför inte kan ligga till grund för ett tillståndsbeslut.

3.3. Konsekvenser vid planförslag, Konsekvenser bostäder

Under maxfall (Fall 1) beräknas riktvärdet för den ekvivalenta ljudnivån under natt (40 dBA) vid bostäder innehållas vid samtliga beräkningspunkter utom en, utan att någon som luddämpning antas. Den helt dominerande bullerkällan är lossning av bränsle. Riktvärdet innehålls vid samtliga beräkningspunkter om kranarna luddämpas med 2 dB vilket kan ske genom val av specifik utrustning, avskärning, inbyggnad av specifika ljudkällor etc.

Därmed bedöms maximala ljudnivåerna nattetid (22–06) vid bostäder under normal drift inte överstiga 55 dBA annat än möjligen vid enstaka tillfällen.

Synpunkter:

Med utgångspunkt i att Lövsta är en mycket tyst plats, speciellt nattetid, kan vi inte acceptera störande ljudnivåer vid bostäder ens vid enstaka tillfällen. Vi förutsätter därför att kranar och annan utrustning förses med luddämpande utrustning och/eller byggs in för att dämpa ljud.

¹ Meddelande från Kommissionen till Europaparlamentet, Rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt regionkommittén; en europeisk strategi för plast i en cirkulär ekonomi, {swd(2018) 16 final}

4. Miljöpolitisk synpunkt på målet med detaljplanen

Vi delar inte uppfattningen att växthusgasutsläppen från Lövstaverket är låga. Vi delar inte heller Stockholm Exergis uppfattning att man gör miljön en tjänst genom att elda med RDF.

Runt 28,5 miljoner ton plastavfall produceras i EU varje år. Mindre än 30 % av detta avfall samlas in för återvinning. I EU är potentialen för återvinning av plastavfall fortfarande till stor del outnyttjad. Efterfrågan på återvunnen plast i EU uppgår bara till c:a 6 procent, medan förbränningen uppgår till 39 procent. 95 procent av plastens värde förloras efter engångsanvändning.

Investeringar i ny kapacitet för plaståtervinning bromsas av låga utsikter till lönsamhet. Plastproduktion och förbränning av plastavfall genererar globalt ca 400 miljoner ton koldioxid per år. RDF är inte förnybar energi utan består tvärtom till stor del av fossilt bränsle, som har producerats i andra länder i en process som också kräver energi. Genom att bygga ett kraftvärmeverk som till stor del eldas med importerat avfall som Stockholm Exergi får betalt för, skapar man ekonomiska incitament som bromsar utvecklingen av återvinning i övriga Europa i en tid där plastproduktionen bara ökar. Därmed bidrar Sverige till att EU:s långsiktiga klimatmål inte uppnås. EU-kommissionen har lagt fram förslag på nya regler om avfallshantering. De inbegriper bl.a. mål för att undvika överkapacitet i infrastrukturen för behandling av blandat avfall som t.ex. förbränning. Enligt vår mening skapar Lövstaverket en sådan överkapacitet för sopförbränning som inte ligger i linje med EU:s miljömål. Om man bortser från ev. framtida ekonomiska styrmedel (som är att vänta förr eller senare) är sopeldningen idag en lönsam verksamhet. Det är dessutom ett billigt sätt för länder som inte kommit så långt med återvinningen att bli av med sina sopor, och motverkar en sund industriell utveckling där soporna produceras. Även ur en miljöpolitisk synvinkel bör Stockholms stad sammanfattningsvis överväga alternativ till Lövstaverket.

5. Punkter som behöver utredas ytterligare:

1. Vi anser att det behöver göras en ny och grundlig utredning av alternativen till uppförande av ett nytt kraftvärmeverk med tillhörande energihamn i Lövsta.
2. Vi anser att det behöver göras en grundlig utredning av samtliga tänkbara konsekvenser för miljön av hur samverkan mellan planområdet och de angränsande deponierna fungerar, inklusive sjöbotten och invallning, grundvattenströmmar och Mälarens rörelser, samt hur det påverkas av bland annat vibrationer, vattenströmmar och vågor från fartyg.
3. Vi anser att det behövs en utredning av spridning av fartygsbuller.
4. Vi menar att det finns en stor risk att föroreningar från mark, även om den är täckt, kan spridas till Mälaren bland annat via de angränsande deponierna. Det måste utredas grundligt.
5. Vi efterlyser en grundlig oberoende utredning av hållbarheten med att använda RDF.
6. Det framgår inte av planen hur stora de totala växthusgasutsläppen blir. Påståendet om låga växthusgasutsläpp är därför tveksamt och bör korrigeras med korrekta siffror efter noggrann utredning.
7. Vi vill att det görs en utredning av hur man kan säkerställa att tätskikten i dagvattendammarna förblir täta och riskerna vid läckage.
8. Vi kräver att det görs en naturvetenskapligt grundad opartisk analys av miljö- och hälsokonsekvenser för utsläppen från kraftvärmeverket.
9. Vi efterlyser en mer korrekt bedömning av hur tät lastbilstrafiken förväntas bli med angivande av förväntad miljöbelastning.
10. Vi skulle också vilja ha en redovisning av miljökonsekvenserna när det blir stopp i fartygstrafiken och allt bränsle ska transporteras med lastbil.
11. Vi kräver en utredning som tar utgångspunkt i vad bränslet (RDF) kan förväntas innehålla och hur man ska kunna kontrollera det.
12. Kapacitetssituationen i fjärrvärmenätet idag och framöver behöver utredas grundligt om påståendet om kapacitetsbrist ska ha någon bärighet. I denna utredning bör man även ta hänsyn till rationell och förväntad kapacitetsförbättring i fjärrvärmenätet genom exempelvis sammankoppling samt nödvändig förnyelse av fjärrvärmeledningar.
13. Vi begär en grundlig utredning av hur utsläpp från planområdet påverkar utvecklingen av Mälaren avseende ekologisk och kemisk status.
14. Den ökade båttrafiken vid ett bygge av kraftvärmeverket kan antas medföra en kontinuerlig uppgrumling av sediment, vilket även detta är allvarligt och behöver utredas ytterligare.
15. Muddring är en riskabel operation. Behöver utredas ytterligare.
16. En relevant skyfallsmodellering för dagvatten måste genomföras.

17. Vi vill också att konsekvenserna för det rörliga friluftslivet, både på land och på vatten/isen utreds ytterligare.
18. Vi vill även att påverkan på kultur-, natur- och rekreationsvärdena i Riddersviks engelska park utreds.

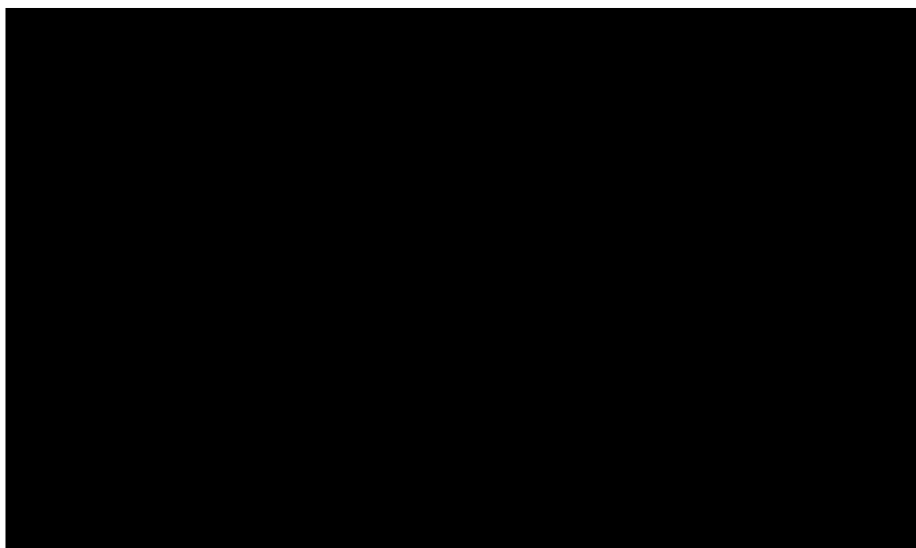
Appendix A. Sakägarförtreckning

#Rädda Lövsta, ideell förening, c/o Marie Granberg, Fagerstrand 71A, 16571 Hässelby

RÄDDA LÖVSTA

RÄDDA LÖVSTA, MÄLAREN OCH NATUREN I HÄSSELBY

Styrelsens medlemmar

Här kommer namnen på er som vill vara sakägare att stå när vi skickar in yttrandet

Stadsbyggnadskontoret
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
Endast per e-post

Stockholm Exergi
lovsta@stockholmexergi.se
Endast per e-post

Hässelby den 10 juni 2019

YTTRANDE ÖVER SAMRÅDSHANDLINGAR FÖR DETALJPLAN OCH MILJÖTILLSTÅND

Dnr 2017-09500; Lövstaverket, del av fastigheten Hässelby villastad 36:1.

I egenskap av sakägare: Stenmårans samfällighetsförening
org nr: 716417-3770
"Bergmyntegränd"
<http://www.stenmaran.se/>

Sakägarna emotsätter sig planförslaget i sin helhet.

Vi är en av samfälligheter som i direkt anslutning till detta bygge och flera av våra fastigheter kommer bli drabbade visuellt och ljudligt av trafik och drift. Boende i samfälligheten är också djupt oroad av byggprocessen samt de miljörelaterade problem som bygget kan ge mm.

Lövstabadplats försvinnande och att det inte i samma förslag läggs fram hur detta ska återskapas utan är mest tomma ord känns skrämmande och helt oacceptabelt

Vår förening har valt att lista punkter som skapar oro.

- Buller från ökad trafik både land och vatten.
- Buller under byggprocessen.
- Avsaknad av bad
- Avsaknad av båtklubb
- Säker cykelväg, saknas i förslaget.
- Säker övergång mellan östra och västrasidan.
- Fotbollsplaner, nyttjande.
- Möjlighet med flygaktiviteter (Drake, Kite, modellflyg)
- Vindsurfing, strandförsvinner.
- Långfärdsskridskor
- Hästridning och dess möjlighet att få fortsätta
- Kompensation, ta bort återvinnningen.
- Rädslan att båt vibrationer accelererar "kullarnas" glidning ner i Mälaren.
- Muddringen kan skada dricksvattnet.
- Båtar som drar runt bottensegmenten.
- Kyrkhamn är naturreservat i de boendes ögon. Rör ej.
- Stockholms tystaste plats.
- Båtförbindelse till Ekerö (Ett projekt som är lagt på is och nu troligen försvinner helt?).
- Anläggningen kommer att vara synlig för hela området.
- Opassande struktur.
- Verksamheter försvinner, tex rc-bilsklubb, motorcykelklubben mm.
- Golfklubben blir hotad.
- Förslagen för kompensering av badet är ännu inte realistisk.
- Förslagen för ny båtklubb är inte klar eller realistisk.
- Infrastrukturen ej byggd för den belastningen av tyngre trafik.
- Bussresurs för arbetare och nya området bredvid (Riddersvik).
- Café försvinner, 2st.
- Transportbåtarna och dess utsläpp, talas om vätgas men om de ska gå på entreprenad hur kontrolleras det?
- Utsikten för oss boende i närmiljön.

Mvh

Ordförande

Anders Herbner

Bergmyntegränd 106

Välkomna!

Samrådsmöte om Lövstaverket

Detaljplan
Stockholms stad

Miljötilstånd
Stockholm Exergi

E-1.31

Hur regleras den planering som bedrivs?

Detaljplan

Plan- och bygglagen 2010:900 (PBL)

- Det är en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark och vatten (PBL 1 kap. 2 §)
- Med en detaljplan får kommunen reglera användningen av mark- och vattenområden. (PBL 4 kap. 2, 5 §§)
- Kommunen kan använda en detaljplan för att pröva om ett område är lämpligt för bland annat bebyggelse. Det gäller till exempel både när det ska byggas nytt och när bebyggelse ska förändras eller bevaras. (PBL 4 kap. 2, 5 §§)

Betydande miljöpåverkan (MB)

- När detaljplanen innebär betydande miljöpåverkan enligt miljöbalken tas en miljökonsekvensbeskrivning fram

Miljötilstånd/miljödom

Miljöbalken 1998:808 (MB)

- Många verksamheter eller åtgärder får inte startas eller bedrivas utan särskilt tillstånd (MB 9 kap. 6 §)
- Tillstånd söks hos länsstyrelsen eller mark- och miljödomstolen.
- Tillståndsansökan ska innehålla en miljökonsekvensbeskrivning och föregås av samråd.

Dagordning

18.00 Inledning

18.10 Förslaget presenteras

- Stadsbyggnadskontoret – detaljplan
- Stockholm Exergi – miljötilstånd
- Exploateringskontoret – ersättningsplats för badplats, småbåtshamn och uppläggningsområde

19.00 Frågestund

19.30 Öppet hus i foajén

20.30 Mötet avslutas

Vad är ett samråd och vilka bestämmer?

Detaljplan

Syfte med samråd

- Samrådet ska syfta till att **få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt** och att **ge möjlighet till insyn och påverkan**. (PBL 5 kap. 12 §)

Beslutsfattare

- I Stockholm är det normalt stadsbyggnadsnämnden som beslutar i plan- och byggärenden. I det här ärendet beslutar **kommunfullmäktige**.

Synpunkter

- Synpunkter på förslag till detaljplan ska skickas in skriftligt!

Miljötilstånd/miljödom

Syfte med samråd

- **Identifiera** viktiga miljöfrågor. Ge berörda möjlighet att påverka innehåll och omfattning av miljökonsekvensbeskrivningen. (MB 6 kap. 29 §)

Beslutsfattare

- **Mark- och miljödomstolen** beslutar i ansökningsärenden.

Synpunkter

- Synpunkter och frågor kan lämnas skriftligt eller muntligt.

Vilka är här?

Representanter från:

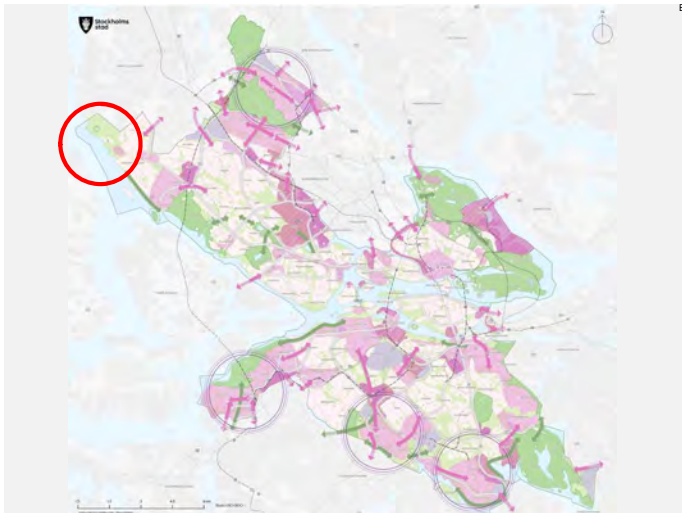
- Stadsbyggnadskontoret
 - Peter Bergqvist, stadsplanerare
 - Ulrika Egerö, stadsbyggnadsstrateg
 - Monika Rudenska, områdesstrateg
- Exploateringskontoret
 - Margaretha Larsson Almqvist, projektledare
 - Johan Olsve, miljöspecialist
- Stockholm Exergi
 - Mats O Strömberg, projektledare
 - Ulf Wikström, hållbarhetschef
 - Linn Arvidsson, uppdragsledare
 - Max Bjurström, utredare

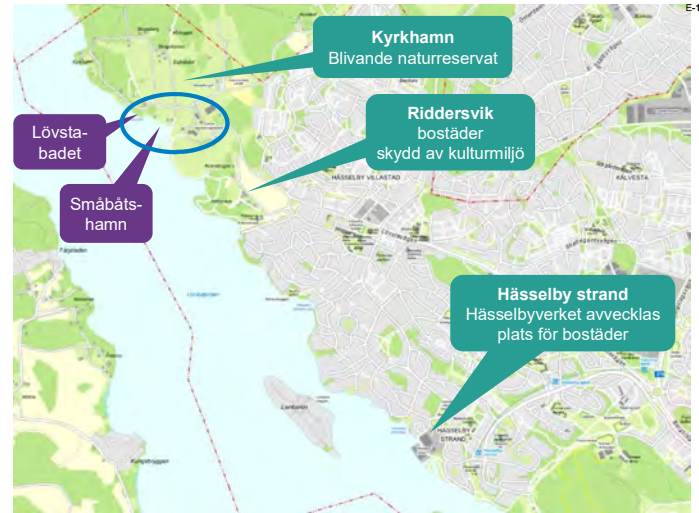

E-131

Planprocessen

E-131

E-131

E-131

Planförslag - samrådsversion

Bakgrund
Kommunfullmäktiges strategi:
Stockholm fritt från fossila bränslen år 2040

Ett nytt kraftvärmeverk gör det möjligt att avveckla koleldning i Värtan 2022 och avveckla Hässelbyverket. På Hässelbyverkets plats kan staden då planera för nya bostäder.

Syfte
Möjliggöra uppförande av ett nytt kraftvärmeverk vilket även omfattar en kaj med transportband till verket.

Kraftvärmeverket innebär storskaliga byggnader och byggnadsverk väl synliga vida omkring. Det är därför av vikt att placering sker med hänsyn till omgivande landskap och kulturmiljöer samt att den arkitektoniska kvaliteten är hög.

Den återvinningscentral som idag finns på platsen ska även fortsättningsvis kunna verka i området.

Planeringsunderlag bifogas, alla planhandlingar finns på stockholm.se/detaljplaner

E-131

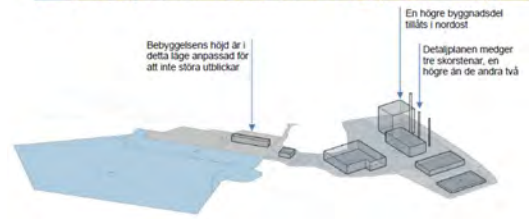
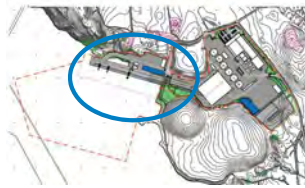
Start-PM
Kaj mot Riddersvik

Samrådsförslag
Kaj mot Kyrkhamn

Kaj flyttad på grund av bristande stabilitet och svåra grundläggningsförhållanden. Från läge mot Riddersvik till plats för småbåtshamn och Lövsstabadet.

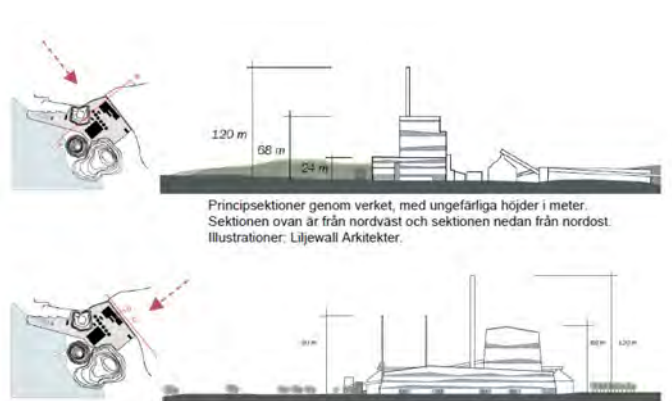

E-131

E-131

E-131

E-131

E-131

E-131

Konsekvenser

- Lövstabadet - ersätts
- Småbåtshamn
- Båtupställningsplatser
- Ändrade gränser för det framtida naturreservatet
- Strandskydd upphävs (redan delvis inhägnat)
- Återvinningscentral flyttas inom området
- Paddock behöver flyttas
- Freonåtervinning, föreningslokaler, bilbana sägs upp
- Befintliga byggnader skyddas inte i plan

Kontorsbyggnad

Vagnverkstad

Svinvillan

Rätt energi, vid rätt
tillfälle, för rätt behov.
Exergi.

Stockholm Exergi

Samråd om nytt kraftvärmeverk i Lövsta
2019-05-15

stockholm
exergi

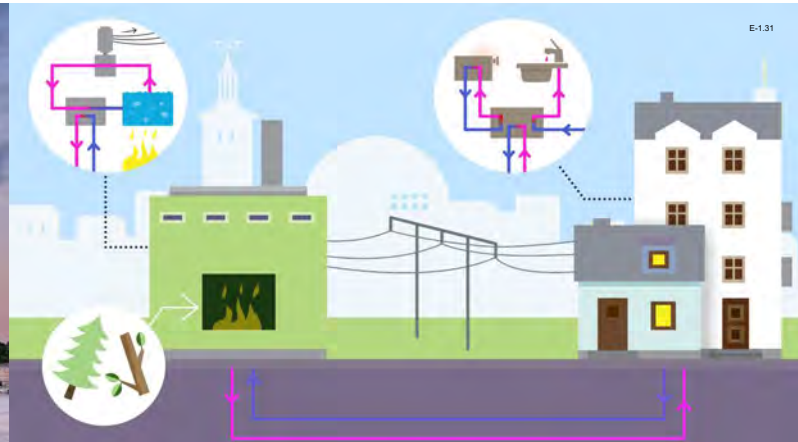
Vi värmer åtta av
tio stockholmare

Två ägare:

Stockholms
stad

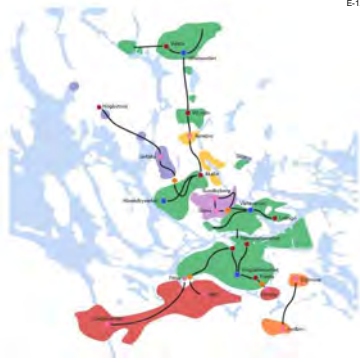
fortum

Infrastrukturen för värmeenergi i regionen

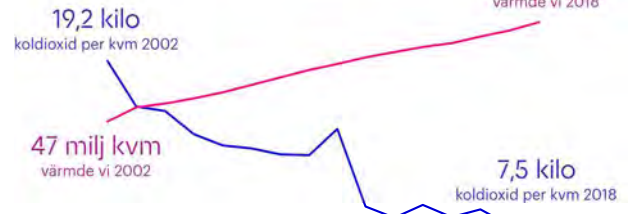
Stockholm Exergis fjärrvärmesystem är sammankopplade med:

- E.ON i Järfälla
- Söderenergi (SFAB och Telge Energi) i Södertälje och Botkyrka
- Norrenergi i Solna och Sundbyberg
- SEOM i Sollentuna

E-131

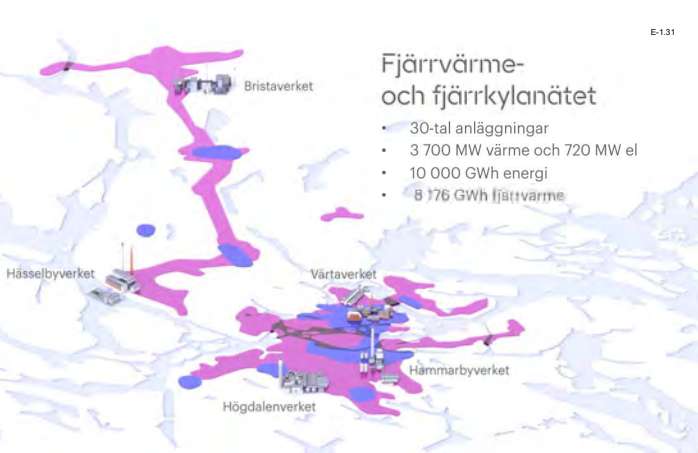
Mer värme, mindre utsläpp

E-131

Fjärrvärme- och fjärrkylanätet

- 30-tal anläggningar
- 3 700 MW värme och 720 MW el
- 10 000 GWh energi
- 8 176 GWh fjärrvärme

E-131

Minskade utsläpp för att värma staden

Totala utsläpp för uppvärmning i Stockholms stad år 1990-2017. Koldioxid/invånare.

E-131

Så skapar vi värmen

1. Energiåtervinning ur avfall som inte kan återvinnas.

2. Spillvärme från ditt avlopps- vatten, från datahallar och från kyldiskar.

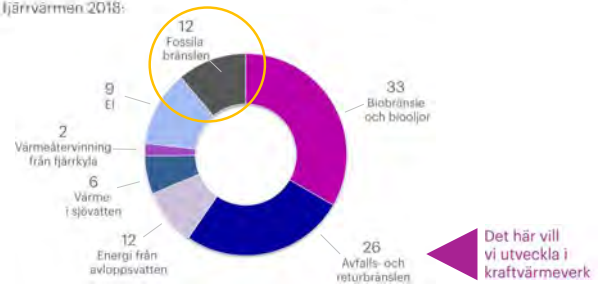
3. Förnybart biobränsle från skogen och solenergi från havet.

E-131

Mot 100 % förnybar eller återvunnen energi

Därför kom fjärrvärmens 2018:

Det här vill vi utveckla i kraftvärmeverk

E-131

Ingångsdata för Lövstaprojektet

E-131

- Fjärrvärmesystemet i Stockholm ska utvecklas för att uppfylla samhällets behov av modern energi
- Fossila bränslen ska fasas ut
- Hässelbyverket måste ersättas på grund av ålder
- Ny kraftvärmeproduktion behövs - elproduktion är viktig för stadens elförsörjning
- Bränslen bör transporteras med fartyg eller tåg då detta är överlägset från resurs- och miljösynpunkt jämfört med alternativet vägtransporter
- Det behövs fler bostäder i Stockholm
- Återvinningscentralen ska finnas kvar i Lövsta
- Gammal deponi och industrimark. Mark och sjöbotten är i stor omfattning kraftigt förorenad.
- Mälaren är en kritisk recipient med utomordentligt stor betydelse för dricksvattenförsörjningen och projektet måste anpassas för att uppfylla Östra Mälarens vattenskyddsföreskrifter
- Lövsta viktigt för friluftslivet

Energi ur returbränslen

E-131

- Cirka 1,4 miljoner ton importerar årligen till Sverige
- Idag är utsläppen av dioxin till luft från avfallsförbränning i hela Sverige mindre än 1g/år trots att det förbränns mycket mer avfall nu än på 1980-talet.
- Detsamma gäller partiklar (stoff) där energiåtervinningen står för cirka 0,1 % av de totala utsläppen i Sverige.

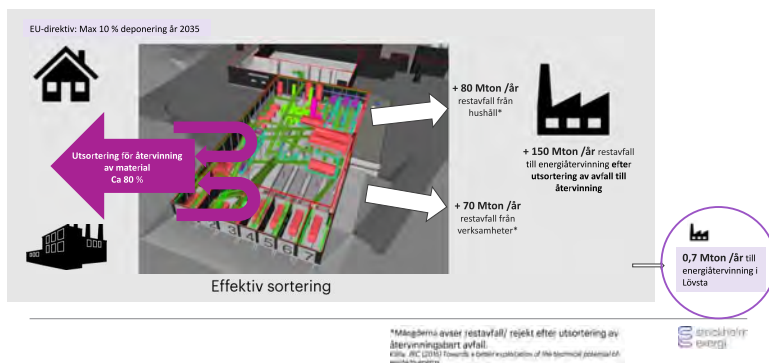
Framtidens returbränsle

E-131

Ett exempel

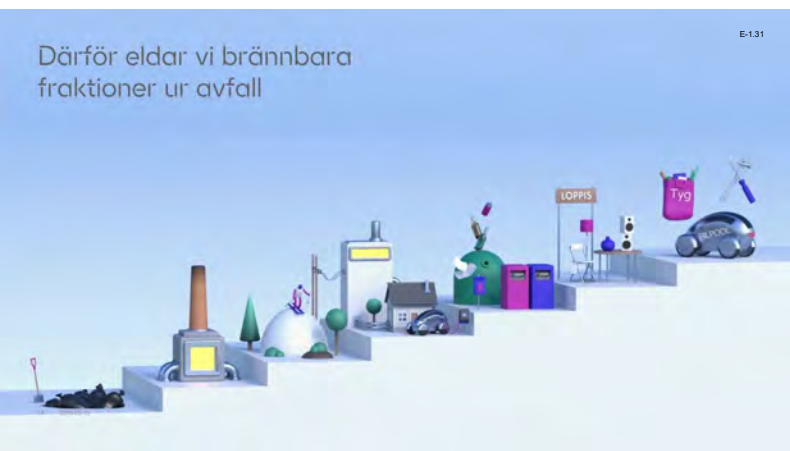
E-131

Därför eldar vi brännbara fraktioner ur avfall

E-131

- **Två blir ett.** Ett nytt kraftvärmeverk i Lövsta kan ersätta befintlig kolbaserad produktion i Värtan samt befintlig pelletsbaserad produktion i Hässelby.
- **Fler bostäder.** Det gör det möjligt att ersätta det nuvarande Hässelbyverket med bostäder där verket ligger idag och i angränsande områden.
- **Fartyg är bättre än vägtrafik.** Energisystemet behöver bränslen var vi än bygger. I Lövsta blir det möjligt att frakta bränslen med fartyg. Modelleringar görs för säkerheten.
- **I linje med stadens plan.** Området i Lövsta är sedan mycket länge reserverat för energiproduktion som en del i stadens energiförsörjning. Översiktsplanen pekar dit.
- **Sanering.** Lövsta är ett gammalt deponiområde med förorenad mark och sjöbotten. Inom vårt område sanerar vi och genomför åtgärder som t o m kan förbättra miljösituationen.
- **Natur och fritid.** En ny badstrand och småbåtshamn planeras och vi hjälper till. Naturreservat kan bildas. Promenadstråk längs vattnet värdas. Tillgången till de gröna kullarna och naturområden kvar.

E-131

Miljötilståndprocessen

Mälaren

Vatten från området

Nu

- Regnvatten rinner ner i mark och tar med sig föroreningar som rinner ut diffust.
- Ca 4 800 kg metaller, oljor och suspenderat material tillförs Mälaren varje år.

Sedan

- Regnvatten samlas upp i täta diken och renas i dammar.
- Inget vatten rinner ner i marken.
- Belastningen på Mälaren minskar med 4 000 kg per år.

Mark

- Verksamhet sedan mycket länge vilket satt sina spår
- Omfattande undersökningar av mark, grundvatten och sediment har genomförts för att samla in så mycket kunskap som möjligt.
- Alla tidigare undersökningar har använts för att inte tappa bort någon tidigare kunskap.
- Den samlade kunskapen används för att välja de åtgärder som på bästa sätt säkrar att den påverkan som finns idag minskar och att projektet medför en miljöförbättring.

Luft och buller

Buller

- Tystnad är ett av områdets värden och ska värnas.
- Villkor för hur mycket verksamheten får låta fastställs av mark- och miljödomstolen.
- Bullerutredningar har gjorts och visar att riktvärden för bostäder och friluftsområden klaras.
- Områden som är tysta idag kommer fortsätta vara tysta.

Luft

- Lagstiftning ställer hårda krav
- De kraven uppfylls med råge
- Prövas av mark- och miljödomstolen.

Mälaren

Vi kommer inte att acceptera att Mälaren som dricksvattentäkt riskeras

Förorenade sediment

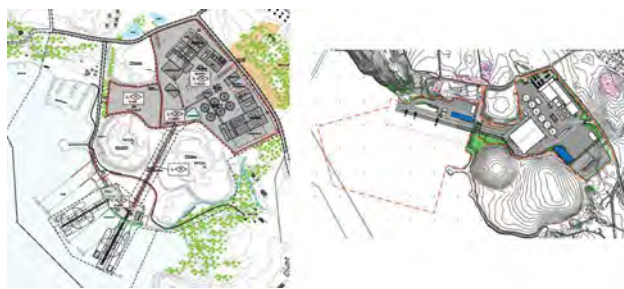
- I kontakt med vatten och påverkar Mälaren.
- Branta kanter medför risk för skred. Skred har skett.
- Vi utreder metoder för sanering av sjobotten med minimal påverkan under själva genomförandet.
- I ansökan beskrivs hur man gör, varför man gör det, hur man skyddar allt, Domstolen bestämmer.
- Vi tar bort föroreningarna så att de kommer ur systemet.

Samråd och tillstånd - miljötilståndprocessen

Förslag på nya placeringar av Lövstabadet och Lövsta båtsällskap

Tidigare förslag på kajläge

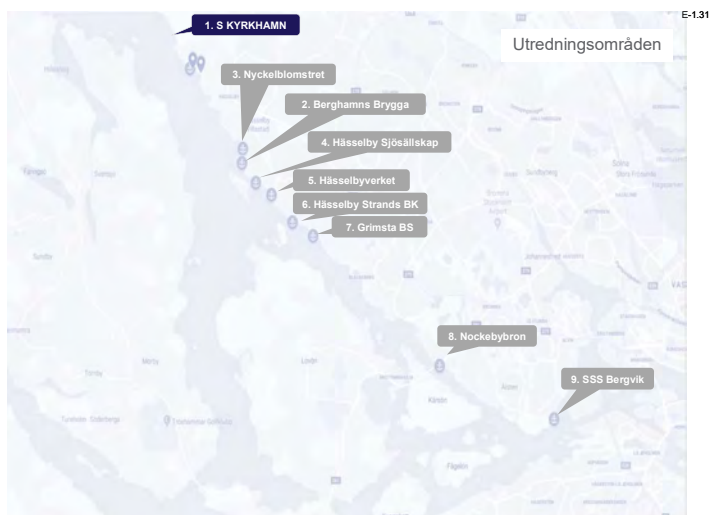
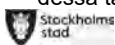
Aktuellt förslag på kajläge

- Deponierna är för instabila för att det ska gå att anlägga en kaj där.
- Ny placering av kajen gör att båtklubb och bad måste flyttas.
- Staden och Stockholm Exergi bildade en gemensam arbetsgrupp i höstas
- Stöd från projektledare med lång erfarenhet av marina anläggningar.
- Målet är att skapa likvärdig lösningar.

- Förslag på ny placering av båtklubben cirka 300 meter nordväst om dagens läge.
- Förslag på uppläggningsplatser på ängarna ovanför nuvarande uppläggningsplats.
- Förslag på ny plats för badet i en vik längs med Kyrkhamnsvägen.
- Förslagen behöver utredas vidare.
- Förslagen ingår inte i detaljplanen men synpunkter om dessa tas med i arbetet med detaljplanen.

Utredningsområde, småbåtshamn & uppläggningsområde vid Lövsta

Utredningsområde, Uppläggningsområde vid södra Kyrkhamn

Utredningsområde, småbåtshamn & upptagningsområde vid Södra Kyrkhamn

Utredningsområde, badplats vid Kyrkhamn

Utredningsområde, Upptagningsområde vid Södra Kyrkhamn

Utredningsområde, badplats vid Kyrkhamn

Samråd om Lovstaverket

Lämna synpunkter skriftligt senast den 10 juni

Detaljplan Stockholms stad

Formulär på webben:
stockholm.se/detaljplaner
 Sök på ärendets diarienummer 2017-09500

E-post:
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

Post:
 Stockholms stadsbyggnadskontor
 Registraturen
 Box 8314
 104 20 Stockholm

Ange diarienummer 2017-09500 samt namn och adress när du lämnar dina synpunkter

Miljötilstånd Stockholm Exergi

E-post:
lovsta@stockholmexergi.se

Post:
 Samråd Lövsta
 C/O Sweco Environment
 Grupp 21345
 Box 385
 651 09 Karlstad

Samråd om Lovstaverket

Har du frågor du vill ha svar på för att kunna skriva ditt yttrande?

Detaljplan Stockholms stad

Webben:
vaxer.stockholm.se/lovstaverket

Margaretha Larsson Almqvist
 Projektledare, exploateringskontoret
 E-post margaretha.larssonalmqvist@stockholm.se
 Telefon 08-508 270 52

Peter Bergqvist
 Arkitekt, stadsbyggnadskontoret
 E-post peter.bergqvist@stockholm.se
 Telefon 08-508 272 89

Hendrik Bergstén
 Projektkommunikatör, exploateringskontoret
 E-post hendrik.bergsten@stockholm.se
 Telefon 08-508 876 25

Miljötilstånd Stockholm Exergi

Webben:
stockholmexergi.se/lovsta

E-post:
kundservice@stockholmexergi.se

Telefon:
 Kundservice 020-31 31 51

PROTOKOLL

UPPDRAG Lövsta tillstånd och DP	UPPDRAGSLEDARE Linn Arvidsson	DATUM 2019-05-17
UPPDRAGSNUMMER 13002364	UPPRÄTTAD AV Maria Hållmarker	
PLATS Vällingby teater	DATUM 2019-05-15	TID 17:30- 20:30

Samrådsmöte med allmänheten angående tillståndsansökan för nytt kraftvärmeverk i Lövsta

Ett nytt kraftvärmeverk planeras i Lövsta, Hässelby. Innan ett kraftvärmeverk kan komma till stånd behöver området detaljpaneläggas och tillstånd enligt 9 och 11 kap miljöbalken för hamn/kaj och kraftvärmeverket m.m erhållas.

I både planprocessen och miljöbedömningsprocessen ska samråd med allmänheten genomföras enligt 6 kap miljöbalken. Samrådsmöte med allmänheten utförs gemensamt för båda detaljplanprocessen och miljö tillståndsprocessen för att förenkla och förtydliga för allmänheten. I protokollet återges en sammanfattning av de synpunkter som framfördes, samtliga synpunkter finns förtecknade i bilaga till protokollet.

1. Inbjudan till samråd

Inbjudan till samrådsmöte har skett genom utskick till närboende och annons i tidningarna.

2. Presentation av förslag detaljplan

Presentationen inleddes med att Stockholms stad (Peter Bergkvist) beskrev planprocessen och hur denna detaljplan har beröringspunkter med detaljplanen för bostäder i Riddersvik, Kyrkhamns naturreservat och Hässelby värmeverk. Planförslaget består av plankarta (juridiskt bindande), planbeskrivning och MKB. Allt material finns tillgängligt på webben och utställningslokalen.

Nuvarande verksamheter inom planområdet behöver finna nya lokaler. ÅVC ska dock fortsatt att bedrivas inom den föreslagna detaljplanen.

3. Presentation av förslag anläggning

Ulf Wikström presenterade Stockholm Exergi (SE) och bakgrund till behov av en ny basproduktionsanläggning.

Linn Arvidsson (SE) presenterade prövningsprocessen i Mark- och miljödomstolen (MMD) och lyfte fram de viktigaste miljöaspekterna:

- Mark, hantering av förorenade områden. Omfattande undersökningar pågår vilket kommer att ligga till underlag för hur man ska sanera området för att omhänderta gamla miljöskulder på bästa sätt för att på så sätt minska påverkan från området så som det ser ut idag.
- Mälaren. SE accepterar inte att Mälaren som dricksvattentäkt riskeras. Dagvatten kommer att omhändertas och renas på ett effektivare sätt än idag. Sjöbotten kommer att saneras så att risken för spridning av föroreningar minskar.
- Buller - det tysta området ska värnas. MMD kommer att ställa villkor för vad och hur mycket som får bullra. De riktvärden som finns kommer att klaras. De områden som är tysta idag kommer att vara tysta även fortsättningsvis.
- Luft - De allmänna krav som finns för utsläpp till luft kommer att innehållas. Villkor fastställs av MMD.

4. Ersättningsplats för bad och båtklubb

En konsekvens av det planerade kajläget är att Lövstabadet, småbåtshamn och båtuppläggningsplats måste flytta. Ersättningsplatser ingår inte i tillståndsansökan eller i detaljplanen, men det är ett arbete som är mycket viktigt för att planerna ska kunna genomföras. Staden och SE har satt samman en arbetsgrupp för att hitta ersättningsplatser. Möjliga platser längs Mälarens kust från Nockeby till Kyrkhamn har undersökts. På mötet presenterades huvudalternativen.

- Ny småbåtshamn strax väster om den nya energihamnen.
- Ny båtuppläggningsplats på åkermark norr om Kyrkhamnsvägen, och
- Ny badplats i Kyrkhamnsviken, ca 700 m norr om befintlig badplats

5. Frågor under mötet

Nedan följer en sammanfattning av frågor som ställdes i plenum och vid öppet hus. Frågor med ungefär samma innehåll har slagits ihop och samlats under underrubriker.

Frågorna berörde i huvudsak anläggningens lokalisering, påverkan på rekreationsområden, risk för spridning av föroreningar vid muddring, trafik till anläggningen och stabiliteten i de befintliga deponierna. Dessa frågor kommer att behandlas och besvaras i kommande ansökningshandlingar.

Frågan om ersättning av bad och båtplats hanteras dock av Stockholms stad och kommer inte att vara en del av tillståndsansökan för verksamheten.

Lokalisering

2 (8)

PROTOKOLL
2019-05-17

<p>Flera synpunkter ifrågasätter lokaliseringen av verket i och i närheten av rekreatiomsområden och bostäder.</p> <p><i>Lokaliseringen är vald bland annat utifrån översiktsplan (där området är utpekad för teknisk försörjning), hamnläget och det faktum att marken inte kan användas för annat än industriändamål på grund av föroreningar. En lokaliseringstudering kommer att bifogas ansökan.</i></p>
<p>Varför bygger man inte istället ut Hässelbyverket?</p> <p><i>Hässelbyverket är för gammalt och kan inte fortsätta drivas. En nybyggnation i Hässelby räcker inte för att nå upp i den effekt Lövsta kan ge. Ytterligare kraftvärmeverk måste då byggas på annan plats. Dessutom är det värdefullt att staden kan bygga bostäder i Hässelby. Det är en av fördelarna med detta projekt.</i></p>
<p>Varför kan man inte utveckla/konvertera KVV8 i Värtan istället för att bygga nytt?</p> <p><i>Kolanvändningen ska fasa ut 2022. Värtaverket är SE:s största anläggning och där finns flera kraftvärmeblock redan idag. Där är ont om utrymme för utbyggnader och det finns redan planer för utveckling och modernisering av befintliga anläggningar som behövs parallellt med det nya verket i Lövsta.</i></p>

Rekreation

<p>Isen nyttjas mycket för rekreation vintertid. Hur påverkas den av utsläpp av varmt vatten från kraftvärmeverket.</p> <p><i>Modellering av utsläpp pågår. Detta kommer att redovisas i MKB.</i></p>
<p>Hur kan man bibehålla Stockholms tystaste plats med alla bilar som ska längre in i Kyrkhamn till ny bad- och båtplats. Hur ska parkeringsplatser ordnas?</p> <p><i>Staden arbetar på att hitta en lösning på parkeringsplatser.</i></p>
<p>Om Lövstaverket byggs, kan ni garantera att bad och båtklubb ersätts?</p> <p><i>Ersättningsplatser för bad och båtklubb hanteras av Stockholm Stad, och ingår inte i tillståndsärendet. Staden meddelade att eftersom det här är ett mycket populärt bad kommer det att behöva ersättas.</i></p>
<p>Lövstabadet används i stor utsträckning. Det planeras nya bostäder i Hässelby och redan idag är Lövstabadet fullt. Hur ska ett nytt bad kunna ta hand om alla tillkommande människor.</p>

Staden tar med sig frågan i sin områdesutveckling ifall det är så att ett bad inte räcker för att ersätta Lövsta.

Spridning av föroreningar

Föreningen Rädda Lövsta anser att platsen är olämplig pga miljörisker. Föreningen anser att försiktighetsprincipen bör gälla. Hur ställer sig SE till kritiken?

Frågan om Mälaren och vikten att säkra Mälarens kvalitet är mycket viktig. Sjöbotten ska saneras och det kommer att få kosta pengar. SE utreder och modellerar för att ta reda på så mycket som möjligt om spridning av föroreningar för att kunna vidta rätt åtgärder och därmed minska den påverkan som platsen utgör idag. Försiktighetsprincipen gäller och SE tror på att kunna genomföra projektet i enlighet med den principen.

Oavsett om Exergi bygger eller inte så vet vi att det är höga koncentrationer av föroreningar /gifter på sjöbotten. Hittills har vi inte sett några analyser av dioxiner. Har vi badvattenanalyser nu så vi vet att badet kan öppna till sommaren.

Frågan om badvattenkvalitet hänvisas till Stockholm stad. Vatten och sedimentprover från kajområdet kommer att redovisas i ansökan.

Kan inte muddringen i sig göra att man rör upp föroreningar?

Modellering pågår för att kunna förutse hur sediment/grumling rör sig vid muddring. Med hjälp av detta kan man förutse och minimera risker.

Var har man testat tekniken att erosionskydda botten?

Frågeställaren hänvisas till expert under Öppet hus där detaljerade frågor om anläggningen kan besvaras.

Stabilitet i befintliga deponier

Varför åtgärdar man inte de befintliga deponierna, både för stabiliteten och för att täta i vertikalled?

De befintliga deponierna och sluttäckningen är en fråga för Stockholms stad. Däremot säkerställer givetvis projektet att deponierna inte påverkas negativt av den tillkommande verksamheten.

Borde inte sprängstensvallen utanför deponierna göras mer stabil så att kajen då kan läggas på det ursprungliga föreslagna läget?

Om kajen flyttas krävs att transportband och väg anläggs i deponierna vilket skulle innebära en påverkan på tätskikt och en annan föroreningsproblematik. Dessutom skulle strandpromenaden inte kunna vara kvar. Det sammantaget bästa läget för kajen, oaktat stabiliteten, har därför bedömts vara i det nu aktuella läget.

Fartygstrafik

Boende på Färingsö anser att riskutredningen i samrådsunderlaget är tunn och helt saknar beskrivning av risken med de befintliga deponierna, med dess grundläggning på postglacial lera. Vilka risker finns med vibrationer från fartygstrafik och dess påverkan på stabiliteten i deponier?

Även boende på Lambarön känner vibrationer i husen när stora fartyg passerar. De upplever även att fartyg inte håller sig i farleden vilket ökar vibrationer och buller.

SE tar med synpunkten till arbetet med ansökningshandlingar.

Anläggningen

Varför behöver skorstenen vara så hög?

Skorstenen dimensioneras efter de utsläpp som sker. Skorstenshöjden bestäms av anläggningens storlek och topografien i området. Den byggs hög för att inte påverka luftkvaliteten i området.

Hur ska man kunna samla ihop regnvatten och rena det?

Marken planeras så att dagvatten rinner in i ett dagvattensystem med dammar där det renas.

Luft och buller ställs bara i relation till gränsvärden och inte i förhållande till nuvärdet.

Buller och luft jämförs både med nuläge och mot gällande riktvärden.

Bidrar inte anläggningen till att vi bygger fast oss i en kortsiktig lösning?

Energiproduktionen i Lövsta kommer att vara baserad på biobränsle och returbränslen. Vi ser att denna typ av kraftvärmeverk kommer att fortgå

minst en generation (40 år) framåt. Vi bedömer att denna anläggning är framåtsyftande.

Ni säger att ni vill göra Stockholm fossilfritt, men jag har förstått att detta bränsle innehåller 25-50 % plast. Ni hävdar också att detta bränsle inte luktar. Vi vet att det vid flera anläggningar i världen som har detta bränsle har man stora luktproblem. Dessutom uppstår aska som måste transporteras bort.

Bränslets kvalitet styr vi genom att ställa krav på våra leverantörer. Dålig lukt kan bero på innehåll av organiskt material, det ska vi inte ha. Vi kommer ha krav på oss att vi inte får ge upphov till dålig lukt.

Plasten är en jätteviktig fråga för oss och vi kommer att jobba med våra leverantörer för att minska mängden plast i bränslet.

I MKB kommer vi att behöva redovisa hur många transporter det blir, ca 1 per timme, och vi kommer att undvika transporter under rusningstrafik.

Finns det ingen riskanalys gällande leveranstrygghet? Tänker på tex. sabotage.

Genom att ha flera större anläggningar i nätet säkerställs leveranstryggheten då redundansen medför att värme från en anläggning kan ersättas med värme från en annan anläggning om det skulle behövas. De olika anläggningarna behöver därför också ligga på olika platser i nätet.

Trafik

Det är redan idag mycket trafik på Lövstavägen. Hur ska man klara den ökade trafiken till kraftverket både under drift och byggskede? Redan idag är det problem med bilar som inte håller hastighetsgränser.

Drift- och byggtrafiken kommer att regleras av tillståndet. Asktransporter från verket läggs utanför rusningstrafik.

Kan ni inte jobba för att det blir en buss som kör ut till bad och båtplats istället för en massa bilar?

Parkeringsplatser och buss till badplatsen måste utredas av Stockholms stad. Ingår inte inom ramen för miljötillståndet.

Varför tittar man inte på platser med tågtrafik istället för båt?

RDF-bränslet importeras och kommer med båt. Tåg till en anläggning kräver flera omlastningar och har inte heller den kapacitet som medför en effektiv bränsleförsörjning.

6 (8)

PROTOKOLL
2019-05-17

Övrigt

<p>Hur hänger detta samråd ihop med samråd för den fjärrvärmeledning som ska läggas ned?</p> <p><i>Det är två separata samråd och ledningen kommer inte att hanteras på detta möte.</i></p>
<p>Vilket bränsle drivs fartygen med?</p> <p><i>Fartyg drivs med olja. Båt bedöms dock vara det bästa sättet att transportera bränslet.</i></p>
<p>Västerorts RC sportklubb: Det läggs mycket tid på ersättning för båtklubbens placering. Varför söks inte ersättningsplats även för vår verksamhet? Klubben har 300 medlemmar och har funnits i 40 år.</p> <p><i>RC sportklubb har korta avtal och korta uppsägningstider. Det kan finnas möjlighet att hitta ersättningsmark även för denna verksamheten (Stockholm stad).</i></p>
<p>Boende på Lingonrisgränd efterfrågar fotomontage från deras hem samt ifrågasätter avgränsningen på kartor som inte omfattar detta bostadsområde.</p> <p><i>SE tar med synpunkten till arbetet med ansökningshandlingar.</i></p>
<p>Hur påverkas naturreservatets utbredning av Lövstaverket? Om det inte blir något Lövstaverk, kan man då utvidga reservatet?</p> <p><i>Frågan om att Stockholm ska bli fossilbränslefritt är en politiskt prioriterad fråga därför ligger den frågan först. När man avgjort hur mycket plats som behövs för KVV kan man bestämma reservatets gränser. (Stockholms stad)</i></p>
<p>Har det gjorts någon utredning på värdeminskning av hus i området?</p> <p><i>Nej</i></p>
<p>Det finns fornlämningar vid den nya visade badplatsen så en bra arkeologisk utredning behöver göras.</p> <p><i>Det tar vi med oss</i></p>

Sekreterare
Maria Hållmarker

Godkänt av
Linn Arvidsson

8 (8)

PROTOKOLL
2019-05-17

E-1.32 – Samrådsyttranden från allmänheten

From: Lovsta
Sent: tiistai 11. kesäkuuta 2019 14.07
To: [REDACTED]
Subject: RE: YTTRANDE ÖVER SAMRÅDSHANDLINGAR FÖR DETALJPLAN OCH MILJÖTILLSTÅND Dnr 2017-09500

Hej!
Tack för ert mejl och era synpunkter, vi hanterar detta som ett samrådsyttrande.
Vänliga hälsningar
Daniel på Stockholm Exergi

From: [REDACTED]
Sent: maanantai 10. kesäkuuta 2019 21.33
To: stadsbyggnadskontoret@stockholm.se; Lovsta <lovsta@stockholmexergi.se>
Subject: YTTRANDE ÖVER SAMRÅDSHANDLINGAR FÖR DETALJPLAN OCH MILJÖTILLSTÅND Dnr 2017-09500

**YTTRANDE ÖVER SAMRÅDSHANDLINGAR FÖR DETALJPLAN OCH MILJÖTILLSTÅND
Dnr 2017-09500; Lövstaverket, del av fastigheten Hässelby villastad 36:1.**

I egenskap av sakägare, se förteckning efter detta yttrande, får vi framföra följande synpunkter på ovanstående samrådsunderlag. Inledningsvis följer vår huvudsakliga ståndpunkt gällande målet med detaljplanearbetet. Därefter följer synpunkter på samrådsunderlaget, vars innehåll i allt väsentligt även återfinns i miljökonsekvensbeskrivningen MKB, innefattande brister som vi har identifierat samt förslag till hantering av dessa. Slutligen följer några synpunkter med direkt hänvisning till MKB, samt en rent miljöpolitisk synpunkt kopplat till Sveriges och EU:s långsiktiga mål för en hållbar miljö.

1. Sammanfattning

Sakägarna emotsätter sig planförslaget i sin helhet. Anledningen till detta är främst att det planerade verkets lokalisering innebär ett för stort intrång i naturvärden, kulturvärden, rekreation och friluftsliv i området Riddersvik-Lövsta-Kyrkhamn. Om planen realiserar kommer ett mycket populärt strandbad, Lövstabadet, att behöva läggas ned. Det kommer också starkt påverka det naturområde som uppmätts till Stockholms tystaste plats, Kyrkhamn.

Det planerade verket kommer att synas milsvida omkring och skapa en industriell inramning till kulturhistoriskt värdefull miljö i Riddersvik-Lövsta-Kyrkhamn. Därtill kommer att Hässelby, i egenskap av ett delvis socialt utsatt område, är särskilt känsligt för ytterligare exploatering och industrialisering.

De alternativ som presenteras i underlaget är otillräckligt utredda och vi ifrågasätter om de är allvarligt menade. Det finns fullt möjliga lokaliseringar och alternativa utföranden i redan exploaterade och

industrialiserade områden, som medför mindre intrång för miljön och människors hälsa samt ett mindre ingrepp i strandskyddet jämfört med alternativ Lövsta. Därför ska en annan plats än Lövsta väljas.

Skillnaderna i miljöeffekter mellan Lövsta och dess alternativ har inte redovisats i miljökonsekvensbeskrivningen. Lövsta tycks uteslutande ha valts eftersom det saknas möjlighet att bygga bostäder där, till skillnad från i Stockholms befintliga energihamnar. Denna typ av effektivitetsvinster kan inte motivera tillstånd för miljöfarlig verksamhet, upphävande av strandskydd och dispens från vattenskyddsföreskrifter. Det är i stället miljöeffekterna som ska avgöra.

Samrådsunderlaget är så bristfälligt att det inte utgör ett fullgott beslutsunderlag. Vi begär därför att ytterligare utredningar genomförs av nedanstående brister i underlaget, vilka vi har identifierat med särskilt avseende på de risker som en lokalisering i Lövsta kan medföra med hänsyn till;

- att Lövsta ligger vid/i vattenskyddsområde nära vattentäkt och att dricksvattnet därmed riskerar att förorenas
- att Lövsta är starkt förgiftat/kontaminerat,
- att Lövstabadet kommer att läggas ned
- att Lövsta med omnejd är av stor betydelse för friluftslivet, samt
- att detaljplaneområdet delvis kolliderar med föreslaget naturreservat

Med hänsyn till ärendets komplexitet och till det starka ekonomiska intresset / partsintresset av att planen realiserar anser vi att en kompletterande utredning behöver vara opartisk och genomföras av annan än Sweco. Även om Sweco håller sig inom yrkesetiska ramar utförs utredningen på uppdrag av Stockholm Exergi och Sweco får därför antas ha ett uppdrag avseende ett förväntat resultat, nämligen en lokalisering till just Lövsta vilket påverkar hur Sweco värderar olika aspekter.

Sweco skriver exempelvis i (Naturvärdesinventering Lövstaverket 7701084_2_6) att:

”Landskapsanalysen i sin tur ska utgöra underlag för fortsatt planering. Planeringens syfte är att möjliggöra för ett kraftvärmeverk på platsen för före detta Lövstatippen i nordvästra Stockholm. Kraftvärmeverket ska ersätta Hässelby värmeverk som då läggs ner.”

Syftet med inventeringen sägs alltså vara att möjliggöra, inte att utreda om planen är möjlig.

Vi anser att den inte kan ligga till grund för ett beslut att anta detaljplan. Vi begär därför att en fullständig utredning genomförs av samtliga tänkbara konsekvenser för miljön, även med beaktande av samverkan mellan planområdet och angränsande deponi (och vidare konsekvenser vid ev. spridning från deponin), som inte borde ha lämnats utanför detaljplan från början.

Vi finner ingenting i samrådsunderlaget om hur byggperioden ska genomföras och vilka miljökonsekvenser det kommer att innebära. Det är anmärkningsvärt då bygget är planerat att ske i ett mycket känsligt område med stora potentiella miljörisker.

- **Synpunkter och kommentarer till Planbeskrivning 7701856_2_6 (Stockholms stad), 62 sidor:** (text i kursiv refererar till texten i plandokumentet)
 - **Plandata, s.5**
Utanför planområdet finns tre sluttäckta deponikullar, (A) Norra tippen, (B) Västra tippen och (C) Östra tippen.

Synpunkt:

Vi anser att deponierna, speciellt de två som ligger på Mälarens botten men även till viss del den tredje norra tippen, inte kan lämnas utanför planområdet. Skälet är att det finns flera undersökningar och bedömningar av experter (exempelvis Ingemar Cato/SGU) som indikerar att det finns stor risk att deponierna kan påverkas av bland annat den ökade fartygstrafiken i omedelbar närhet till deponierna. Vi anser därför att det behöver göras en grundlig utredning av hur deponierna, men också sjöbotten och invallning, kan komma att påverkas av bland annat vibrationer, vattenströmmar och vågor från fartyg.

Tidiga förslag till planområde omfattade även deponihögarna i direkt anslutning till anvisad mark för kraftvärmeverket. Nu har stadsbyggnadskontoret anpassat området och gett det en oregelbunden form för att dra gränsen precis längs deponiområdet. Både Stockholm Exergi och stadsbyggnadskontoret hänvisar till att de därmed inte behöver redogöra för risker för spridning från deponin, varken från direkt påverkan från anläggningen eller från fartygstransporternas påverkan på strandlinjen/deponihögarna.

Enligt den vägledning som togs fram av Länsstyrelserna 2017 behöver kommunen dock undersöka även föroreningar utanför området om det finns risk för spridning och påverkan på människors hälsa. Sedimenten är kraftigt förorenade och det finns risk för ras och skred från deponin som vilar på ett instabilt lerlager. Se länk till SGU-rapport

2012: http://miljobarometern.stockholm.se/content/docs/vp/mal/SGU_2012_sedimentrapport_Lovsta.pdf som av något skäl inte är en del av samrådshandlingarna.

Enligt Statens Geotekniska Instituts sida om förorenade områden och planering får kommunen inte överlåta ansvaret för att undersöka och utreda till någon annan, till exempel en exploitör. Så tycks ha skett i detta fall.

Det finns inga uppgifter om hur klimatförändringar kan komma att påverka deponihögarna i framtiden. Enligt Naturvårdsverkets handlingsplan för klimatanpassning kan klimatförändringar komma att påverka och öka risken för spridning från bland annat deponier. Det gäller till exempel föroreningarnas toxicitet, rörlighet och spridning. De pekar också ut risken för ökade slamströmmar som riskerar att påverka vattentäcker negativt. Vid bedömning av miljö- och hälsorisker för förorenade områden samt behovet av saneringsåtgärder betonar de vikten av att ta hänsyn till geotekniska förhållanden och klimatförändringen och dess effekter (Miljösamverkan Sverige 2018).

- **Översiktsplan, s. 6**

I översiktsplanen för Stockholm är Lövstaområdet reserverat för teknisk försörjning. Området runt om är utpekade som natur och ett område med ny bebyggelse i Riddersvik finns med. För Kyrkhamn lyfts pågående reservatsbildning fram och för Lövstabadet nämns goda förutsättningar att utvecklas för rekreation.

Synpunkt

Det bör anmärkas att planområdet numera inkluderar även områden som inte är utpekade som reservat för teknisk försörjning, nämligen Lövstabadet och småbåtshamnen.

Energiplan för Stockholm, s.6

Avsikten är att använda biobränslen och utsorterade fasta bränslen i det nya kraftvärmeverket i Lövsta, vilket tillsammans med sjötransport är miljömässigt och ekonomiskt fördelaktigt.

Synpunkt:

Vi anser att det inte finns några klara belegg för att RDF-bränslet och sjötransporter är miljömässigt fördelaktiga med hänsyn till lokaliseringen till Lövsta. RDF innebär stora lokala utsläpp av CO₂ och andra växthusgaser samt långa transporter med miljöfarlig aska till deponier, bland annat till Norge, för att slutförvaras i till exempel nerlagda gruvor. RDF kan även innehålla stora mängder plast, vilket är ett fossilt material och hellre borde återvinnas. Sjötransporterna i direkt anslutning till det kraftigt

förorenade området i Lövsta innebär en stor risk för dricksvattentäkten. Vi efterlyser därför en grundlig oberoende utredning av miljömässigheten med att använda RDF samt fartygstransporter i nära anslutning till deponierna i Lövsta.

- **Riksintressen, s.7**

Riksdagen har angett Mälaren med öar och strandområden som riksintresse för det rörliga friluftslivet.

Synpunkt:

Mälaren med öar och strandområden (inklusive Lövsta) är definierat som riksintresse för rörligt friluftsliv enligt 4 kap. 2 § miljöbalken. Där ska turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön. Det planerade kraftvärmeverket skulle kraftigt påverka det rörliga friluftslivet i området. Utöver de rekreativa värden inom planområdet som direkt försvinner, såsom Lövstabadet, beaktar planförslaget därtill överhuvudtaget inte konsekvenserna för;

1. skridskoåkning och plogning av Lövstafjärden vintertid.
2. stallet och Riddersviks Fältrittklubb. Med mer än en långtradare i timmen längs Lövstavägen och det bullrande transportbandet vid och över strandpromenaden kommer det att bli mycket svårt att nå ridvägarna i området.

1. **Geotekniska förhållanden/Markförhållanden, s.10**

De östra och västra delarna av deponiområdet är anlagda på sjöbotten och omgärdas mot Mälaren av sprängstensbankar med syfte att öka utfyllnadens stabilitet.

Lokalt stupar berget brant mot sydväst (lutning 1:3) ut mot Lövstafjärden.

Synpunkt:

Det är obegripligt och oansvarigt att lägga de två deponierna, som är anlagda på sjöbotten, utanför planområdet för att därigenom undgå att utreda konsekvenser vid ett anläggande av ett stort kraftvärmeverk i samma fysiska område. Deponierna ligger till största delen under vatten och då sprängstensbankarna (enligt PM Förorenad mark och hydrogeologi 7700979_2_6) släpper igenom vatten så kan Mälarens vatten fritt strömma ut och in i deponierna. Det kan innebära att föroreningar och slam kan passera ut i Mälaren vid störningar utifrån. Detta innebär en stor risk för dricksvattentäkten och måste utredas grundligt innan ett godkännande av detaljplanen kan ges.

2. **Geotekniska förhållanden/Ras/skred, s.11**

Skred har förekommit längs strandkanten. På 1970-talet rasade en del av deponierna ut i Mälaren.

Strandlinjen har delvis förstärkts med en sprängstensvall men delar av strandkanten kan fortsatt vara instabil då vallen inte täcker hela stranden.

Synpunkt:

Undersökningarna som utfördes av SGU 2012 visade på stora risker för skred från invallningen av deponierna. I övrigt se punkten 2.4 ovan.

Under samrådsmötet (15/5-2019) berättade en boende på Färingsö att han redan i dag känner kraftiga vibrationer i sin fastighet från mindre båtar, långt innan de varken syns eller hörs. Fastigheten vilar på glaciallera, d.v.s samma grundbetingelser som återfinns i anslutning till deponierna.

3. **Hydrologiska förhållanden/Miljö kvalitetsnormer för vatten, s.12**

Planområdet ingår i del av vattenförekomsten Mälaren-Görväln (SE659044-160864). Enligt VISS i januari 2019 uppnår Mälaren-Görväln sammantaget god ekologisk status. Dock uppnås inte god kemisk status för vattenförekomsten då klassningen av prioriterade ämnen och andra ämnen av

betydelse överskrider gränsvärdet för god status. Miljö kvalitetsnormen är att uppnå god ekologisk och

kemisk status till 2021 med undantag för tidsfrist till 2027 för kadmium, bly, antracen och tributyltenn då det inte bedöms möjligt att förbättra statusen trots åtgärder till år 2021.

Synpunkt:

Länsstyrelsen i Stockholms län har meddelat skyddsföreskrifter för Östra Mälarens vattenskyddsområde som omfattar detaljplaneområdet. Här anges i § 1 att nya verksamheter som innebär risk för vattenförorening inte får anläggas. I 7§ anges också att nya energianläggningar inte får anläggas om det finns risk för vattenförorening. Med anledning av den ökade spridningsrisken genom att anläggningen gränsar direkt till ett mycket förorenat område borde det därmed ställas höga krav på att visa att markanvändningen så som planförslaget redovisar inte innebär risk för vattenförorening, både från verksamheten och dennes påverkan på de direkt angränsande deponihögarna.

Miljökvalitetsnormer för ytvatten har genom den tidigare "Weser-domen" inneburit stränga krav på verksamheter som orsakar spridning av vissa ämnen till vattenförekomster. Med anledning av detta bör det säkerställas innan detaljplanen kan antas att det inte finns risk för påverkan på MKN ytvatten genom den planerade markanvändningen. Det finns ingen redovisning av att detta har gjorts. Även om föroreningarna ligger i sediment i strandkanten och deponihögar som lämnats utanför planområdet kan anläggandet och driften av kraftvärmeverket som planen tillåter antas medföra ökad risk för föroreningsspridning.

Perfluorerade ämnen (PFAS) har påträffats i lakvatten från deponier på flera platser i landet. Ämnena bryts inte ned naturligt och de har redan påvisats i förhöjda halter i ytvatten och dricksvatten på många platser i landet. EU:s kemikaliemyndighet ECHA utreder för närvarande flera av dessa ämnen och de indikationer som kommit fram är att ämnena är farligare än man tidigare trott och att det tolerabla dagliga intaget kommer att sänkas. MKN för PFOS (ett av PFAS-ämnena) är mycket lågt satt och överskrids på många platser i länet. I den senaste vägledningen från Naturvårdsverket behöver de 11 vanligaste perfluorerade ämnena (PFAS11) ingå i utredningar i väntan på ytterligare riktvärden. Utifrån miljöbalkens försiktighetsprincip bör det därmed vara motiverat att det innan planen antas utsluts att PFAS11 förekommer i deponi och sediment och får ökad spridning till Mälaren genom exploateringen i området.

Utsläpp av processvatten från det planerade kraftvärmeverket inom planområdet planeras att släppas till Ulvsundasjön eller Strömmen.

Synpunkt:

Det saknas detaljer om hur ledningen för rökgaskondensatet ska dras och det sägs inget om eventuella konsekvenser och risker

- **Störningar och risker/Förorenad mark, s.16-17**

Deponiområdet utgörs i huvudsak av tre sluttäckta delar; norra, västra och östra deponin. Den östra och norra deponin sluttäcktes mellan åren 2007 och 2010. Dessa har sluttäckts enligt deponiförordningen (2001:512). Den västra tippen sluttäcktes under den senare hälften av 1990-talet men det är okänt på vilket sätt sluttäckningen utfördes.

Synpunkt:

Västra och östra deponierna anges vara "sluttäckta" enligt deponiförordningen (2001:512), men vad vi kan se så tar den förordningen inte hänsyn till deponier som ligger under vatten. De här två deponierna låter vatten från Mälaren passera in och ut med varierande nivå och yttre påverkan. Det är i dagsläget inte heller känt hur den västra deponin sluttäcktes (PM Förorenad mark och hydrogeologi 7700979_2_6). Det måste därför utredas om de här deponierna kan anses vara tillfredsställande

säkrade så att det är säkert för till exempel allmänheten att få tillträde.

Deponigasmätningar har utförts. Mätningarna visar att metan finns i marken i delar av området som avses att bebyggas. Riskbedömningen har visat att det finns ett behov av riskreduktion både avseende människors hälsa och avseende markmiljö inom delar av anläggningsområdet.

Synpunkt:

Vi noterar att västra, östra och norra deponin inte ingår i Anläggningsområdet och att inget deponigasningssystem finns installerat i de sluttäckta deponierna. Vi anser emellertid att detaljplanen måste omfatta även deponierna då de sannolikt kommer att påverka riskerna för hela verksamheten. Vi kräver därför en oberoende grundlig utredning av riskerna för människors hälsa och säkerhet utanför anläggningsområdet i förbindelse med deponierna och hur de riskerar att påverka Mälaren miljömässigt.

- **Ny bebyggelse, s.20**

Ett gestaltungsprogram har tagits fram för att beskriva hur anläggningen placeras i och förhåller sig till landskapet och hur verket kan gestaltas för upplevelser på långt och nära håll. Programmet bygger på en vision om att låta den nya anläggningen smälta samman med omgivningen och låta byggnadsvolymer spela med det omslutande, böljande landskapet. Med hjälp av de sluttäckta deponikullarna och landskapets övriga förutsättningar bör de tillkommande byggnaderna placeras så de döljs så mycket som möjligt av mark och skog.

Synpunkt:

Programmet och planen verkar enbart syfta till att minska Lövstaverkets visuella avtryck från strandpromenaden och vattensidan, vilket därmed förstärker det från Villastaden, i synnerhet för boende i de nordvästligaste delarna. Kompletterande visualiseringar av Lövstaverket sett från Lingonrisgränd och Bergmyntegränd m.fl särskilt utsatta adresser krävs för att få en uppfattning om hur verket kommer upplevas av de boende i området och hur villaområdets attraktions- och marknadsvärde kan komma att försämrats.

Även Kolonilotterna och Broplatsen i föreslagna bostäderna på Riddersviks f.d trädskola cirka 200 meter från planområdet, som "markerar slutet på den byggda staden, en övergång mot kulturlandskapet" (Stadsbyggnadsprogram för Riddersvik, Dnr 2013-11692) är platser som verket bör visualiseras från.

Planen medger en högre byggnad eller byggnadsdel i områdets nordöstra del. Den tillåts var (sic) upp till +82,0 meter över nollplanet (motsvarar cirka 69 meter över marken).

Synpunkt:

Det råder oklarheter om pannbyggnadens absoluta höjd. MKB:n hävdar att "Markytan inom den nordöstra del (sic) av egenskapsområdena kommer att sänkas vid uppförande av kraftvärmeverket" medan PM Massbalans (7700997_2_6) tvärtom säger att östra anläggningens nivå sätts till +13,5 meter för att "minimera påverkan på befintliga deponier".

Säkerställ att korrekt markhöjning är inkluderad i visualiseringsbilderna i underlagen.

Utan markhöjning skulle den effektiva byggnadshöjden för omgivningen kunna reduceras nästan 20 procent och med marksänkning skulle den kunna reduceras ytterligare.

Om deponierna togs med i planområdet skulle en anläggning med betydligt mindre avtryck på omgivningen kunna möjliggöras. Vidare skulle energihamnen kunna förläggas utanför deponikullarna enligt ursprungsförslaget, och därmed bevara bad och småbåtshamn.

- **Biltrafik, s.28**

Transporter till och från kraftvärmeverket kommer att ske med båt och lastbil. I händelse av haveri då bränsletransport inte kan ske med båt måste frakt ske med lastbil istället. I genomsnitt beräknas varje båtlast ta 2 500 ton bränsle, en lastbil kan frakta upp till 40 ton. För att ersätta en båtlast krävs därmed 63 lastbilar. I normalfall handlar kraftvärmeverkets transportbehov om i genomsnitt en lastbil i timmen.

Synpunkt:

Lövstavägen har tidigare blivit oframkomlig vid extrem issituation, som nämns som exempel på när båttransporter kan behöva ersättas med lastbilar (Externbullenutredning 7700959_2_6). Att lastbilstrafik ska kunna ersätta båttrafik under sådana betingelser ter sig därför som en otillförlitlig alternativlösning.

Lövstavägen har höga trafikflöden vardagar klockan 07-08 och 16-18. Det är därför lämpligt att undvika transporter till och från kraftvärmeanläggningen under de mest belastade perioderna. Under dygnets övriga timmar bedöms Lövstavägen ha tillräcklig kapacitet för att hantera tillkommande trafik för samtliga beräknade transportbehov. Med tillkommande trafik avses både trafik till kraftvärmeverket och ökad trafik till följd av planerade bostäder i Riddersvik.

Synpunkt:

Slutsatsen att "Lövstavägen bedöms ha tillräcklig kapacitet" (Trafikutredningen 7701131_2_6) refererar till rapporter från 2013 och 2015. Då Hässelby är ett expansivt område, både avseende bostadsbebyggelse, men även med anledning av bygget av Förbifart Stockholm, krävs en aktuell trafikutredning för trafiken längs hela Lövstavägen och dess anslutningsvägar.

Konsekvenser för- och av bostadsområdet i Riddersvik (Dnr 2013-11692) behöver klargöras: Exempelvis resulterar föreslagen placering av Rondellen vid Blomsterkungsvägen i en kraftig krök med eventuellt skymd sikt mot den tunga trafiken från Lövsta.

- **Naturmiljö, MKB – Samlad bedömning, s.32**

Gällande påverkan på strandskyddet bedöms ett genomförande av planen ge upphov till negativa konsekvenser för naturmiljön samtidigt som det allmänna kommer att få fördelar i och med att försörjning av värme och elektricitet med låga växthusgasutsläpp säkerställs.

Synpunkt:

Det framgår inte av planen hur stora de totala växthusgasutsläppen blir. Påståendet om låga växthusgasutsläpp är därför tveksamt och bör korrigeras med korrekta siffror efter noggrann utredning. Deponigasen metan är dessutom en betydligt mera potent växthusgas än CO₂, varför deponikullarnas inverkan och konsekvenser av att inte åtgärda dessa bör beaktas i utredningen.

Sammantaget bidrar planförslaget negativt till uppsatta mål och medföra små till måttligt negativa konsekvenser på naturmiljön och ekosystemtjänster då grova träd och särskilt skyddsvärda träd kommer att tas ned. Även rödlistade och skyddade arter, utpekade naturvärdesobjekt, områdets funktion som habitatnätverk och spridningsvägar och ESBO- område riskerar att påverkas negativt vid ett genomförande av planen.

Synpunkt:

Planområdet för värmeverket och nya återvinningsanläggningen inkräktar direkt på 6 av 18 identifierade naturvärdesobjekt (Naturvärdesinventering Lövstaverket 7701084_2_6), varav fyra bedömts ha påtagligt naturvärde. Vidare inkräktar planområdet för energihamnen direkt på ytterligare 2 områden med påtagligt naturvärde.